

QURILISH, UY-JOY KOMMUNAL XO‘JALIGI VA
QURILISH MATERIALLARI SANOATI SOHALARIDA
KASBIY MALAKALARNI RIVOJLANTIRISH BO‘YICHA
TARMOQ KENGASHI

KASBIY STANDART

**QURILISHDA G‘ISHT-TOSH
TERUVCHILAR**

“Qurilishda g’isht-tosh teruvchilar” kasbiy standarti 2025-yil 18-dekabrda Kasbiy malakalarni rivojlantirish bo’yicha Respublika kengashi majlisining 114-son bayoni bilan tasdiqlangan “Kasbiy standart shakli” hamda Milliy malaka tizimini rivojlantirish instituti direktorining 2025-yil 19-dekabrda 55-son buyrug’i bilan tasdiqlangan “Kasbiy standartlarni ishlab chiqish va yangilash metodologiyasi”ga muvofiq, Qurilish, uy-joy kommunal xo’jaligi va qurilish materiallari sanoati sohalarida kasbiy malakalarni rivojlantirish bo’yicha tarmoq kengashi tomonidan ishlab chiqilgan.

KASBIY STANDART

Qurilishda g'isht-tosh teruvchilar

Reyestr raqami:

UZ-KS-2026-T1.0-0042

I. Umumiy ma'lumotlar

1. Kasbiy standartning qo'llanilish sohasi: Ushbu kasbiy standart "Shlakoblokchi", "Futerlovchi-g'isht teruvchi", "G'isht teruvchi" va "Izolyatsiyalovchi-g'isht teruvchi" kasblari bo'yicha ta'lim dasturlarini ishlab chiqishda, kasbiy malakalarni mustaqil baholashda, shuningdek, tashkilotlarda xodimlarni boshqarish sohasida keng ko'lamli vazifalarni hal qilishda qo'llaniladi.

2. Ushbu Kasbiy standartda quyidagi asosiy tushunchalar va atamalar qo'llaniladi:

bilim – kasbiy faoliyat doirasidagi vazifalarni bajarish uchun zarur bo'ladigan, o'rganilgan va o'zlashtirilgan ma'lumotlar;

DACUM – korxonaning tajribali xodimlaridan iborat ekspert guruhlarida tuzilgan guruh muhokamalarini o'tkazish usuli;

informal ta'lim – aniq maqsadga yo'naltirilgan, ammo institutsionallashtirilmagan (muayyan qoidalar va normalarni mujassamlashtirmagan), rasmiy yoki norasmiy ta'limdan ko'ra kamroq tashkillashtirilgan va tarkiblashtirilgan hamda oiladagi, ish joyidagi, yashash joyidagi va kundalik hayotdagi o'quv faoliyatini o'z ichiga olgan ta'lim shakli;

iqtisodiy faoliyat turi – savdo uchun mo'ljallangan mahsulot ishlab chiqarish (xizmat ko'rsatish) maqsadida u yoki bu turdagi resurslarni (uskunalar, mehnat, texnologiya va boshqalar) birlashtirishga asoslangan ishlab chiqarish jarayoni;

kasb – ko'nikma va bilimlarni talab qiladigan muayyan funksiyalar va vazifalarni bajarish bilan bog'liq bo'lgan faoliyat turi;

kasb xaritasi – kasb nomi, mehnat funksiyalari tavsifi, kasbga qo'yiladigan asosiy xususiyatlar va talablarni o'z ichiga olgan muayyan kasb to'g'risidagi tizimlashtirilgan ma'lumotlarni o'z ichiga olgan kasbiy standartning tarkibiy elementi;

kasbiy standartlar reyestri – bu kasbiy standartlarning nomi, qamrab olingan kasblar, uni qabul qilishga oid qaror (buyruq) rekvizitlari hamda amal qilish muddatini o'z ichiga olgan tizimlashtirilgan ro'yxat;

ko'nikma – mehnat vazifasi doirasida alohida yoki yakka harakatlarni jismoniy va aqliy jihatdan bajarish;

mehnat funksiyasi — kasbiy faoliyat doirasida xodim tomonidan belgilangan natijaga erishish uchun amalga oshiriladigan mehnat vazifalari majmui;

mehnat vazifasi – mehnat funksiyasi doirasida xodimga yuklanadigan (topshiriladigan) ishning aniq turi;

mehnat harakatlari – xodimning mehnat predmeti bilan o‘zaro ta‘sirida muayyan mehnat natijasiga erishiladigan jarayon;

norasmiy ta‘lim – ta‘lim xizmatlari taqdim etilishini ta‘minlovchi shaxs yoki tashkilot tomonidan institutsionallashtirilgan (muayyan qoidalar va normalarni mujassamlashtiruvchi), aniq maqsadga yo‘naltirilgan va rejalashtirilgan, shaxsni butun hayoti davomida o‘qitishdagi rasmiy ta‘limga qo‘shimcha va (yoki) uning muqobil shakli.

3. Kasbiy standartni ishlab chiqishga asos bo‘lgan normativ-huquqiy hujjatlar: O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 14-noyabrdagi “Qurilish sohasini davlat tomonidan tartibga solishni takomillashtirish qo‘shimcha chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-5577-son Farmoni;

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 27-noyabrdagi “O‘zbekiston Respublikasi qurilish tarmog‘ini modernizatsiya qilish, jadal va innovatsion rivojlantirishning 2021-2025-yillarga mo‘ljallangan strategiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PF-6119-son Farmoni;

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 28-avgustdagi “Ma‘muriy islohotlar doirasida qurilish va uy-joy kommunal xo‘jaligi sohasida davlat boshqaruvini samarali tashkil qilish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-151-son Farmoni.

Ushbu Kasbiy standartda quyidagi qisqartmalar qo‘llaniladi:

IFUT 2.1 – Iqtisodiy faoliyat turlari tasniflagichi

TMR – Tarmoq malaka ramkasi;

SHHV – Shaxsiy himoya vositalari

II. Kasbiy standartning pasporti

1.	Kasbiy standartning nomi:	Qurilishda g'isht teruvchilar	
2.	Kasbiy faoliyatning asosiy maqsadi:	G'isht-tosh terish sifatiga qo'yiladigan talablarni qo'llash; yangi turdagi samarali g'isht-tosh terish ishlarini tashkil etish; G'isht-tosh terish bo'yicha o'qitishning barcha turlarini shakllantirish; Modul tizimida o'qitish dasturlari va o'quv uslubiy majmualarini yaratish; Texnikum kasb-hunar muassasalari bitiruvchilarning kompetensiyalarini belgilash va baholash mexanizmlarini ishlab chiqish	
3.	IFUT 2.1 bo'yicha seksiya, bo'lim, guruh, sinf va kichik sinf:	F seksiyasi Ixtisoslashgan qurilish ishlari 43.9 Boshqa ixtisoslashtirilgan qurilish ishlari 43.99. Boshqa toifalarga kiritilmagan boshqa ixtisoslashtirilgan qurilish ishlari 43.99.0. Boshqa toifalarga kiritilmagan boshqa ixtisoslashtirilgan qurilish ishlari	
4.	Kasbiy standartning qisqacha mazmuni:	Qurilishda g'isht-tosh teruvchilar kasbiy standarti — qurilishda g'isht, blok va tosh materiallardan devor va konstruksiyalar terish ishlarini bajarish ta'mirlash va montaj qilish borasidagi talablar kiradi	
5.	Qamrab olingan kasblar ro'yxati va malaka darajasi:	Kasblar kodi va nomi:	TMR dagi malaka darajasi:
71140018 Shlakoblokchi		2	
71120 G'isht teruvchi		3	
71130002 Futerlovchi-g'isht teruvchi		3	
71240006 Izolyatsiyalovchi-g'isht teruvchi		3	

III. Kasbiy faoliyat turining funksional xaritasi

Kasblar		Mehnat funksiyalari		Mehnat vazifalari	
T/r	Kodi va nomi	Kodi	Nomi	Kodi	Nomi
1	71140018 Shlakoblokchi	A1.2	Shlakoblokdan oddiy devor va to'suvchi konstruksiyalar terish ishlarini bajarish	A1.01.2	Shlakoblokdan oddiy devor va to'suvchi konstruksiyalar terish uchun material va asbob-uskunalarni tanlash va qabul qilish
				A1.02.2	Shlakoblokdan oddiy devor va to'suvchi konstruksiyalarni terish ishlarini bajarish
		A2.2	Shlakoblokdan terilgan oddiy devor konstruksiyalarini izolyatsiyalash va ularni buzish ishlarini bajarish	A2.01.2	Shlakoblokdan terilgan oddiy devor konstruksiyalarini izolyatsiyalash
				A2.02.2	Shlakoblokdan terilgan devor va to'suvchi konstruksiyalarni sifatini nazorat qilish
2	71120 G'isht teruvchi	B1.3	Ish o'rnini tashkil qilish ishchilarni yo'riqnomadan o'tkazish va texnika xavfsizligi va mehnat muhofazasini ta'minlash	B1.01.3	Ishlarni yo'riqnomadan o'tkazish va vazifalarni belgilash.
				B1.02.3	Ish o'rnida ishchilarning xavfsiz harakatlanishini belgilash.
				B1.03.3	Devorlarni qurish, ta'mirlash va qayta tiklash ishlarini boshlashdan oldin tayyorgarlik ishlarini qilish
		B2.3	G'isht terish ta'mirlash rekonstruksiya qilish materiallarni qabul qilishda ishchilarni xavfsiz harakatlanishini belgilash	B2.01.3	G'isht-tosh terishda ishlatiladigan materiallarni qabul qilish.
				B2.02.3	G'isht-toshdan devor terish ishlarini bajarish
				B2.03.3	G'isht-toshdan turli konstruksiyalarni terish
3	71130002 Futerlovchi-g'isht teruvchi	D1.3	Ish o'rnini tashkil qilish ishchilarni yo'riqnomadan o'tkazish va texnika xavfsizligi va mehnat muhofazasini ta'minlash	D1.01.3	Ishlarni yo'riqnomadan o'tkazish va vazifalarni belgilash
				D1.02.3	Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi talablariga rioya qilish

		D2.3	Futerlovchi g'isht terish uchun materiallarni qabul qilish va samarali ishlatish	D2.01.3	Futerlovchi g'isht terish uchun materiallarni qabul qilish
				D2.02.3	Konstruksiya va inshootlarni qoplash va ta'mirlash ishlarini bajarish
4	71240006 Izolyatsiyalovchi-g'isht teruvchi	E1.3	Korroziyaga qarshi himoya qoplamalari tizimlari yuzasini tozalash va tayyorlash bo'yicha ishlarni bajarish	E1.01.3	Korroziyaga qarshi himoya qoplamalari yuzasini tozalash bo'yicha oddiy va o'rta murakkablikdagi ishlar uchun materiallarni tayyorlash va izolyatsiyalovchi-g'isht terish ishlarini bajarish
				E1.02.3	Hajmi cheklangan oddiy va o'rta murakkablikdagi yuzalarga korroziyaga qarshi himoya qoplamalari tizimini qo'llash
		E2.3	Konstruksiyalar va inshootlarni izolyatsiyalash, ularni ta'mirlash va almashtirish ishlarini bajarish	E2.01.3	Izolyatsiya ishlarini qo'l bilan va mexanizatsiyalashtirilgan usulda bajarish
				E2.02.3	Izolyatsiyani ta'mirlash va almashtirish bo'yicha ishlarini bajarish

IV. Kasblar xaritasi va mehnat funksiyalari tavsifi

Kasbning nomi:	Shlakoblokchi	
Mashg'ulot nomining kodi:	71140	
TMR bo'yicha malaka darajasi:	2	
Malakani baholashga qo'yiladigan talablar	Tavsiya etiladi	
Amaliy tajriba (ish staji)ga qo'yilgan talablar:	Shlakoblok terish bo'yicha 2 oydan kam bo'lmagan tajriba talab etiladi	
Layoqatiga va shaxsiy kompetensiyalarga qo'yilgan talablar	18 yoshga to'lgan shaxslar ishlashga ruxsat etiladi; O'zbekiston Respublikasi qonunchiligida belgilangan tartibda majburiy dastlabki (ishga kirishda) va davriy tibbiy ko'rikdan (tekshiruvdan), shuningdek navbatdan tashqari tibbiy ko'rikdan (tekshiruvdan) o'tish; Ishlab chiqarish faoliyatiga xalaqit beradigan doimiy kasalliklar yoki nogironlikning mavjud emasligi; Mehnatni muhofaza qilish talablari bo'yicha o'qishda qatnashish va bilimlarini sinovdan o'tkazish, mehnatni muhofaza qilish bo'yicha yo'riqnomada qatnashish, ish joyida malaka oshirish va mustaqil ishlash uchun ruxsat olish; Xavfsizlik texnikasi talablari bo'yicha o'qish va bilimlarni sinovdan o'tkazish; Tegishli dasturga muvofiq yong'in xavfsizligi talablari va yong'in-texnik minimumi bo'yicha o'qish va bilimlarni sinovdan o'tkazish; Texnik ekspluatatsiya qoidalari talablari bo'yicha o'qish va bilimlarni sinovdan o'tkazish; Tegishli nazariy va amaliy mashg'ulotlardan so'ng bilimlarni sinovdan o'tkazish; Belgilangan me'yorlar va talablarga muvofiq maxsus kiyim va boshqa shaxsiy himoya vositalaridan foydalanish qoidalariga rioya qilish; Balandlikda ishlar olib borilgan taqdirda balandlikda ishlashga ruxsatning mavjudligi	
Ta'lim darajasiga qo'yilgan talablar:	Umumiy o'rta ta'lim	
Norasmiy va informal ta'lim bilan bog'liqligi:	Tayanch o'rta ta'lim + Ish joyida qisqa muddatli o'qitish (instruktaj) yoki qisqa muddatli kurslar yoki amaliy tajriba	
Kasbiy standartlar reyestrda mavjudligi:	-	
Kasbning boshqa mumkin bo'lgan nomlari:	-	
Boshqa kasblar bilan aloqadorligi:	TMR bo'yicha malaka darajasi:	Kasbning nomi:
	2	Shlakoblokchi

Mehnat funksiyalarining tavsifi		
Kodi va nomi	Mehnat vazifalari	
A 1.2- Shlakoblokdan oddiy devor va to'suvchi konstruksiyalar terish ishlarini bajarish	A 1. 01.2- Shlakoblokdan oddiy devor va to'suvchi konstruksiyalar terish uchun material va asbob-uskunalarni tanlash va qabul qilish	O'qitish natijalari
		Mehnat harakatlari:
		1. Ish joyini va zarur asbob-uskunalarni tayyorlash
		2. Nazariy chizmalarga asosan qurilish chizig'ini belgilash
		3. Fundament yuzasini tozalash va tekshirish
		4. Yuk ko'tarish kranlari yordamida materiallarni ish o'rniga uzatish
		5. Qum, sement va suvdan qorishmani (rastvor) maxsus idishlarda tayyorlash
		6. Har bir qatorda qorishma surtish va bloklarni ip bo'yicha joylash
		7. Ustunlar yoki burchaklardan boshlab birinchi qatorni ixcham va tekis qilib terish
		8. Qatorli terish ishlari bloklarni to'g'ri burchak ostida va tekis qilib terish
		9. Qatorlar oralig'ida vertikal shovlarni bir-biriga to'g'ri keltirmaslik (bog'lamada terish)
		10. Devor balandligini va tekisligini doimiy ravishda tekshirib borish
		11. Zarur bo'lgan joylarda bloklarni kesish (bolg'a, kirka, bolgarka bilan)
		12. Katta farqlar bo'lmasligi uchun o'lchovni aniq hisoblash
		13. Zarur joylarda metall panjara (armatura) solish
		14. Qurilish ishi yakuniga yetgandan keyin barcha burchaklar va yuzalarni tekshirish
		15. Ish joyini ozoda qilish va xavfsiz holatga keltirish
		16. Asbob-uskunalar bilan ishlaganda hamda yuklarni ko'tarish, uzatishda mehnatni muhofaza qilish va texnika xavfsizligi qoidalariga rioya qilish
		17. Noxush holatlarda zudlik bilan rahbarga xabar berish va xavfsizlik choralarini ko'rish
		Ko'nikmalar:
		Ish joyini belgilangan xavfsizlik talablariga muvofiq tayyorlash
		Ishchi jarayonida asbob-uskunalardan xavfsiz foydalanish
		Shlakoblokni terish uchun qorishma tayyorlash
Ish bajarishda texnika xavfsizligi talablariga rioya qilish		
Ish sifatini nazorat qilish		
Balandlikda va tor joylarda ishlash uchun maxsus asboblardan foydalanish		
Shlakoblok terishda xavfsiz ish sharoitini yaratish		

		Mehnat vazifalariga to'g'ri yondashish va ishni to'g'ri tashkil etish
		Mutaxassislar (qurilish, texnik, muhandis) bilan hamkorlikda ishlash
		Shaxsiy himoya vositalaridan foydalanish (ish kiyimi, qo'lqop, oyoq kiyim, ko'zoynak, kaska bilan ta'minlanganligi va h.k.)
		Bilimlar:
		Devor va to'suvchi konstruksiyalarning turlari
		Ishlatiladigan materiallarning assortimenti, markasi va sarfi
		Devorlarni shlakoblokdan terish qoidalari
		Yuklarni tashish va saqlash qoidalari
		Asbob-uskunalar va inventarlardan foydalanish qoidalari
		Ishni xavfsiz bajarish uchun ishlatiladigan shaxsiy himoya vositalaridan foydalanish qoidalari
		Bajarilgan ishlarning sifatiga qo'yiladigan talablar
		Shlakoblok terish tartibi
		Xavfsiz ish o'rnini yaratish bo'yicha talablar
		Shaxsiy himoya vositalaridan foydalanish (ish kiyimi, qo'lqop, oyoq kiyim, ko'zoynak, kaska bilan ta'minlanganligi va h.k.)
		A1.02.2- Shlakoblokdan oddiy devor va to'suvchi konstruksiyalarni terish ishlarini bajarish
	1. Shlakobloklarni qatorlab joylash, qurilish joyiga yaqinlashtirish	
	2. Qum, sement, suvdan qurilish eritmasi (rastvor) tayyorlash	
	3. Qorishmani blok ostiga va yon tomonlariga quyish	
	4. Devor terishda uroven yordamida yo'nalish belgilash	
	5. Shlakobloklarni kerakli o'lchamda tayyorlash	
	6. Devor terish uchun shlakoblokni teshish va kanallar ochish	
	7. Shlakoblokdan devor va to'suvchi konstruksiyalarni terish	
	8. Shlakoblokni joyiga qo'yish, uni to'g'rilash (rezinka molotok yordamida)	
	9. Devorni vertikal va gorizontol holatini tekshirish (uroven yoki lazer nivelir bilan)	
	10. Devorda eshik va oynalar uchun qulay teshiklar qoldirish	
	11. Bloklarni kesish (bolgarka yoki maxsus uskunalarda)	
12. Qavatlar orasida armatura o'rnatish (ustuvorlik uchun)		
13. Baland joyda ishlayotganda jips bog'lanish vositalari himoya belbog'laridan foydalanish		

		14. Devor terish ishlarida mehnatni muhofaza qilish va xavfsizlik texnikasi talablari va me'yorlariga rioya qilish
		15. Shaxsiy himoya vositalarining (SHHV) to'liqligini tekshirish
		16. Devor terishda ish kiyimi, qo'lqop, oyoq kiyim, ko'zoynak, nafas niqobi, kaska bilan ta'minlanganligi
		17. Ish joyini xavfsiz va toza holatda qoldirish
		Ko'nikmalar:
		Loyiha va chertyojlarni o'qish — devorning balandligi, qiyshiqqligi va quvur o'tish joylarini to'g'ri tushunish
		Shlakoblokning va ishlatilgan materiallar sarfini aniqlash
		Shlakoblokdan devor terish uchun asbob-uskunalardan foydalanish
		Qurilish eritmasi (rastvor) tayyorlashni bilish — to'g'ri nisbatda sement, qum va suv aralashmasini tayyorlash
		Qorishmalarni uzatish, to'kish va yoyish
		Turli o'lchamdagi shlakobloklarni tayyorlash (kesish va arralash)
		Shaxsiy himoya vositalaridan foydalanish
		Ishni bajarishda xavfsizlik qoidalariga rioya qilish
		Ish sifatini nazorat qilish
		Bloklarni to'g'ri va tekis qatorlarda joylash, qatlamlararo qorishma (rastvor) miqdorini nazorat qilish
		Uroven bilan ishlash — devorning vertikal va gorizontal to'g'riligini ta'minlash
		Asbob-uskunalardan foydalanish — molotok, shpatel, masterok, bolgarka va mikser bilan to'g'ri ishlash
		Mehnat xavfsizligi qoidalariga rioya qilish — shaxsiy himoya vositalaridan (qo'lqop, ko'zoynak, oyoq kiyim va h.k.) foydalanish
		Balandlikda va yopiq joylarda ishlash
		G'ishtlarni to'g'ri va mahkam terish
		Asboblarni toza, xavfsiz va aniq ishlatish
		Bolg'a, shablon, keskich kabi qurollardan to'g'ri foydalanish
		Bilimlar:
		Texnik chizmalar, konstruksiya sxemalarini o'qish va talqin qilish uslublari
		Shlakoblok materialining markasi va sarfini aniqlash usullari
		Shlakoblokdan devor va to'suvchi konstruksiyalar terish usullari

		Shlakoblokni kesish va arralash usullari
		Bajarilgan ishlarining sifatiga qo'yiladigan talablar
		Qorishma (rastvor)lar turlari va ularni tayyorlash tartibi
		Issiq muhitda, balandlikda yoki yopiq joyda ishlash xavflari
		Shlakoblok terish tartibi
		Xavfsiz ish o'rnini yaratish bo'yicha talablar
		Balandlikda va yopiq joylarda ishlashda xavfsizlik qoidalari
		Shaxsiy himoya vositalari (qo'lqop, kaska, ko'zoynak va h.k.) bilan ishlash tartibi
	Mas'uliyat va mustaqillik:	1. Ish joyida mehnat muhofazasi qoidalari qat'iy rioya qilish, o'zini va hamkasblarini ehtiyot qilish
		2. Devorning yuk ko'taruvchi yoki to'suvchi bo'lishini aniqlab, nomaqbul buzishdan saqlanish
A2.2- Shlakoblokdan terilgan oddiy devor konstruksiyalarini gidroizolyatsiyalash va ularni buzish ishlarini bajarish	A2.01.2- Shlakoblokdan terilgan oddiy devor konstruksiyalarini gidroizolyatsiyalash	Mehnat harakatlari:
		1. Yaroqli gidroizolyatsiya materiallari qabul qilish
		2. Gidroizolyatsiya ishlarini bajaradigan yuzalarni tayyorlash
		3. Yuzani quritish (agar nam bo'lsa)
		4. Qorishma sement (rastvor) bilan gidroizolyatsiya qatlamiga surish
		5. Devor yuzasiga valik yoki cho'tka bilan suyuq materialni aralashtirish surtish
		6. Yuzani tekshirish va yoriq, bo'shliqlarni aniqlash
		7. Kamchiliklarni ta'mirlash (shpaklyovka yoki sement qoplama)
		8. Gruntovkani tayyorlash yoki tayyor holda olish
		9. Rulonli materialni kerakli o'lchamda kesish
		10. Qizdirish (agar bitum asosida bo'lsa)
		11. Devorga bosib yopishtirish
		12. Qancha shlakoblok kerak ekanligini aniq hisoblash, ishlatishdan oldin materiallarning ortiqcha ishlatilishini kamaytirish
		13. Yuklarning tashishida aniq reja va mexanik uskunalardan foydalanish. Har qanday noaniqliklar yoki shikastlanishlarning oldini olish
		14. Shlakoblokni to'g'ri joylashtirish, o'rnatish jarayonlarning to'g'ri qatori va me'yorga muvofiq bajarilishini ta'minlash
Gidroizolyatsiya ishlarini bajaradigan yuzalarni tayyorlash ishlarini bajarish		
Sement qorishmasi bilan yuzani suvash		

		Poydevorga gidroizolyatsiya qatlamini surish
		Yuzani tayyorlash, devorni, yoriq va bo'shliqlarni to'ldirish
		Qorishma (gruntovka) izolyatsiya materiallarini to'g'ri tanlash va qo'llash
		Suyuq, rulonli, pasta shaklidagi gidroizolyatsiya materiallari bilan ishlash
		Shlakoblok terishda bir necha qatlamda ishlash va ularni to'g'ri vaqtda surtishni
		Himoya vositalaridan to'g'ri foydalanish (qo'lqop, ko'zoynak, maxsus kiyim, botinka)
		Bilimlar:
		Gidroizolyatsiyaning namlik devorga ta'siri (namlik, yomg'ir suvi, yer osti suvlari)
		Gidroizolyatsiya devorni, konstruksiyani va binodagi mikroklimatni himoya qilish tartiblari
		Suyuq gidroizolyatsiyani (bitum, mastika, polimerlar) — qo'llanilish usullari
		Rulonli materiallar (ruberoid, PVX) — qanday sharoitda samarali foydalanish tartibi
		Qatlamli izolyatsiya va qo'shimcha himoya qatlamlari
		Terish uchun keltirilgan shlakobloklarni sifatini tekshirish qoidalari
		Ish jarayoni gruntovka izolyatsiya materialini surtish talablari va himoya qatlami bosqichlari
		Qatlamlar orasidagi vaqt intervallari va quritish qoidalari
		Shlakoblok suvni qay darajada so'rishi va nima uchun gidroizolyatsiya talab qilinishi asoslari
		Qorishma gruntovka, mastika va rulonli materiallarning xususiyatlari va ishlatish sharoitlari (harorat, namlik, yuqori/past bosim)
		Shlakoblokni terishda (valik, chetka, fen, shpatel va h.k. asboblari) qay tarzda va qay bosqichda ishlatilish tartibi
		Qurilish texnikasi bilan ishlashdagi xavfli holatlar va ularni bartaraf qilish choralarini
		Ularning qotish vaqti, ishlash harorati va ishlatish usuli bo'yicha bilimga ega bo'lish
		Shaxsiy himoya vositalaridan foydalanish. (qo'lqop, ko'zoynak, maxsus kiyim, botinka) qoidalari
		Xavfsizlik texnikasi va mehnat muhofazasi qoidalariga rioya qilish tartibi
		Mehnat harakatlari:
		1. Shlakoblokdan terilgan devor va to'suvchi konstruksiyalarni buzish uchun tayyorgarlik ishlarini bajarish

A2.02.3- Shlakoblokdan terilgan devor va to'suvchi konstruksiyalarni buzish	2. Buzish hududini belgilab olish va xavfsizlik lentarlari yoki to'siqlar bilan o'rab qo'yish
	3. Elektr, suv, gaz va boshqa kommunikatsiyalarni uzib qo'yish (zarurat bo'lsa)
	4. Devor konstruksiyasining yonma-yon konstruksiyalarga bog'langan joylar, yuqori qismdagi elementlarga e'tibor qaratish
	5. Pnevmatik va elektr asboblarning yordamida shlakoblok devor va to'suvchi konstruksiyalar buzish ishlarini bajarish
	6. Devor konstruksiyasini yuqoridan pastga qarab qismma-qism buzish
	7. Shlakobloklarni parchalab, ehtiyotlik bilan olib tashlash
	8. Sement yopishma qismlarini perforator yoki otboynik bilan urib tushirish
	9. Metall bog'lovchi elementlarni kesish (grinder, lobzik, bolt keskich bilan)
	Ko'nikmalar:
	Shlakoblokdan terilgan devor va to'suvchi konstruksiyalarni buzish uchun tayyorgarlik ishlarini bajarish
	Pnevmatik va elektr asboblarning yordamida shlakoblok devor va to'suvchi konstruksiyalar buzish ishlarini bajarish
	Shlakoblok devor va to'suvchi konstruksiyalarning tuzilishi va vazifalarini bajarish
	Yuk ko'taruvchi va to'siq devorlarni ajratish
	Devorni qismma-qism va yuqoridan pastga buzish usullarini amalga oshirish
	Yoqiluvchan, tarkibiy elementlarga zarar yetkazmaslik choralarini ko'rish
	Devorni bolg'a, lom, perforator, otboynik va boshqa buzish asboblarni xavfsiz va samarali qo'llash
	Elektr asboblarning ishlash prinsiplari va ularni xavfsiz ishlatish qoidalarini bilish
	Shaxsiy himoya vositalaridan foydalanish. (qo'lqop, ko'zoynak, maxsus kiyim, botinka)
	Ish joyida xavfsizlik chora-tadbirlarini ta'minlash
	Buzishdan keyin chiqindilarni to'g'ri yig'ish va tashish
Asbob uskunalaridan to'g'ri foydalanish	
Jamoadan boshqa ustalar bilan muvofiqlashtirilgan holda ishlash	
Xavfsizlik qoidalariga qat'iy rioya qilish	

		Bilimlar:
		Shlakoblokdan terilgan devor va to'suvchi konstruksiyalarni buzish uchun tayyorgarlik ishlarini bajarish tartibi
		Shlakoblok devorning tuzilishi, yuk ko'taruvchi (несущий) yoki to'siq (peregorodka) devor ekanligini ajrata olish usullari
		Devorda yashirin muhandislik kommunikatsiyalari (elektr, suv, gaz quvurlari)
		Devorni buzish qoidalari (yuqoridan pastga, qismma-qism)
		Buzishda foydalaniladigan asbob turlari (bolg'a, perforator va h.k.)
		Devorning og'ishi yoki qurilish qismlariga zarar yetkazmaslik ehtiyot choralari
		Devorni buzishda yuzaga keladigan xavflar (qulashi, chang, uchuvchi parchalar, shovqin) va ulardan himoya usullari
		Shaxsiy himoya vositalarini (kaska, ko'zoynak, qo'lqop, botinka) to'g'ri tanlash va ishlatish qoidalari
		Xavfsiz ishlash masofalari va buzilayotgan hududni belgilangan tartibda o'rab olish talablari
		Devorlarni buzishda pnevmatik va elektr asboblari, bolg'a, lom va boshqa asboblarni qanday holatda va qanday bosqichda qo'llashni usullari
		Elektr asboblari bilan xavfsiz ishlash qoidalari
Mas'uliyat va mustaqillik:	1. Ish joyida mehnat muhofazasi qoidalariga qat'iy rioya qilish, o'zini va hamkasblarini ehtiyot qilish	
	2. Devorning yuk ko'taruvchi yoki to'suvchi bo'lishini aniqlab, nomaqbul buzishdan saqlanish	
Texnik va/yoki texnologik talab		Buzishda qo'llaniladigan barcha qurilmalar (perforator, otboynik, lom va h.k.) ishlab turgan, izolyatsiyalangan va xavfsiz bo'lishi

Kasbning nomi:	G'isht teruvchi	
Mashg'ulot nomining kodi:	71120	
TMR bo'yicha malaka darajasi:	3	
Malakani baholashga qo'yiladigan talablar	Tavsiya etiladi	
Amaliy tajriba (ish staji)ga qo'yilgan talablar:	Kamida 1 yillik amaliy ish tajribasi o'rta maxsus ta'lim bilan Qurilish sohasidagi ta'limdan keyin amaliy stajirovka	
Layoqatiga va shaxsiy kompetensiyalarga qo'yilgan talablar	18 yoshga to'lgan shaxslar ishlashga ruxsat etiladi O'zbekiston Respublikasi qonunchiligida belgilangan tartibda majburiy dastlabki (ishga kirishda) va davriy tibbiy ko'rikdan (tekshiruvdan), shuningdek navbatdan tashqari tibbiy ko'rikdan (tekshiruvdan) o'tish Ishlab chiqarish faoliyatiga xalaqit beradigan doimiy kasalliklar yoki nogironlikning mavjud emasligi Mehnatni muhofaza qilish talablari bo'yicha o'qishda qatnashish va bilimlarini sinovdan o'tkazish, mehnatni muhofaza qilish bo'yicha yo'riqnomada qatnashish, ish joyida malaka oshirish va mustaqil ishlash uchun ruxsat olish Xavfsizlik texnikasi talablari bo'yicha o'qish va bilimlarni sinovdan o'tkazish Tegishli dasturga muvofiq yong'in xavfsizligi talablari va yong'in-texnik minimumi bo'yicha o'qish va bilimlarni sinovdan o'tkazish Texnik ekspluatatsiya qoidalari talablari bo'yicha o'qish va bilimlarni sinovdan o'tkazish Tegishli nazariy va amaliy mashg'ulotlardan so'ng bilimlarni sinovdan o'tkazish Belgilangan me'yorlar va talablarga muvofiq maxsus kiyim va boshqa shaxsiy himoya vositalaridan foydalanish qoidalariga rioya qilish. Balandlikda ishlar olib borilgan taqdirda balandlikda ishlashga ruxsatning mavjudligi	
Ta'lim darajasiga qo'yilgan talablar:	Boshlang'ich professional ta'lim	
Norasmiy va informal ta'lim bilan bog'liqligi:	1) O'rta maxsus ta'lim 2) Umumiy o'rta ta'lim+norasmiy (informal) ta'lim yoki amaliy tajriba	
Kasbiy standartlar reyestrda mavjudligi:	-	
Kasbning boshqa mumkin bo'lgan nomlari:	-	
Boshqa kasblar bilan aloqadorligi:	TMR bo'yicha malaka darajasi:	Kasbning nomi:
	3	G'isht teruvchi

Mehnat funksiyalari tavsifi		
Kodi va nomi	Mehnat vazifalari	
B1.3- Ish o'rnini tashkil qilish ishchilarni yo'riqnomadan o'tkazish va texnika xavfsizligi va mehnat muhofazasini ta'minlash	B1.01.3- Ishlarni yo'riqnomadan o'tkazish va vazifalarni belgilash	O'qitish natijalari
		Mehnat harakatlari:
		1. Qurilish maydonida mehnatni muhofaza qilish va xavfsizlik texnikasi talablariga rioya qilish
		2. Qurilish maydonida balandlikda ishlash xavfsizlik talablariga muvofiq bajarish, shu jumladan to'siqlar va xavfsizlik tizimlarini foydalanish
		3. Qurilish maydonida balandlikda ishlashda mehnat muhofazasi talablarga rioya qilish
		4. Qurilish maydonida balandlikda ishlashda texnika xavfsizligi talablarga rioya qilish
		5. Qurilish maydonida balandlikda ishlaganda ishlatiladigan anjom va asbob-uskunalarining xavfsizligi soz bo'lishini ta'minlash uchun ularni muntazam ravishda tekshirish va ularga xizmat ko'rsatish
		6. Qurilishda o'tkaziladigan yo'riqnomalarga asosan xavfsizlik choralarini ko'rish
		7. Qurilishda buzilishlar aniqlanganda tezkor xavfsizlik chora ko'rish va ularni bartaraf etish
		Ko'nikmalar:
		Qurilishda balandlikda ishlashda mehnat muhofazasi talablari va me'yori bilan tanishish va ularga rioya qilish
		Qurilishda balandlikda ishlashda texnika xavfsizligi me'yori bilan tanishish va ularga rioya qilish
		Qurilish maydonida xavfsizlik qoidalari va yo'riqnomalariga rioya qilinishi ustidan nazorat qilish
		Qurilish va izolyatsiya materiallarini turlari, xossalari, qayerda va qachon ishlatilishini tushunish bilish (shamot g'isht, kislotaga chidamli g'isht, bazalt izolyatsiya va h.k.)
		G'isht terish sxemalarini tushunish
		Texnik chizmalarni o'qish va tushunish
		G'ishtlarni tekis vertikal va gorizantal holatda qatlamli va tekis mahorat bilan terish
		Aralashmalar sement-qum, shamotli, kislotaga chidamli qoplamalarni to'g'ri tayyorlash va qo'llash
		Asboblarni bilan ishlash kelma, uroven, kirka, shpatel, rezak, bolg'a, nivelir va boshqa qurollardan foydalanish
		G'ishtlarni to'g'ri va moslashtirish maxsus formada kesish
Balandlik va tekislikni nazorat qilish nivelir, lazer uskunasi yoki uroven yordamida ishlash		
G'isht, aralashma, izolyatsiya materiallarining sarfini hisoblash		
G'isht terishdagi nuqsonlarni anglash va bartaraf etish		

		Balandlikda va yopiq xonalarda ishlashda xavfsiz faoliyati
		Mehnat muhofazasi va xavfsizlik texnikasiga rioya qilish
		Shaxsiy himoya vositalaridan to'g'ri foydalanish (qo'lqop, nimcha, ko'zoynak, nafas niqobi)
		Bilimlar:
		Qurilishda balandlikda ishlarni bajarishda xavflarni baholash va boshqarish usullari
		G'isht, shamotli g'isht, kislotaga chidamli g'isht, penoblok, gazoblok va boshqalar turlari va ularning xossalari
		Issiqlik o'tkazuvchanligi, chidamliligi, og'irligi va qo'llanilish sohalari
		Terish usullari: shaxmat (perevyazka), qavatli, burchakli va maxsus shakllarda
		Sement-qum aralashmasi, kislotaga chidamli qoplamalar va ularni tayyorlash tartibi
		Aralashmalarning qattqlik darajasi, qotish vaqti va ishlatish sharoitlari
		Shaxsiy himoya vositalari, qo'lqop, ko'zoynak, balandlikda ishlashda xavfsizlik jihozlari vositalari foydalanishni
		O'lchov uskunalari ruletka, shtangensirkul, uroven, asbob-uskunalar haqida bilish
		Qurilish loyihasi va sxemalarini o'qish devor qalinligi, burchaklar, elementlarni joylashtirish asoslari
		Materiallarning issiqlik izolyatsiya xususiyatlari
		Shaxsiy himoya vositalaridan to'g'ri foydalanish usullari
		Ish jadvali, vazifalar taqsimoti va murabbiy yoki muhandis bilan hamkorlikda ishlash talablari
		Balandlikda, tor joylarda ishlashda xavfsizlik qoidalari
		Mehnatni muhofazasi bo'yicha me'yoriy hujjatlar va qoidalar rioya etish
		Favqulodda vaziyatlarda birinchi yordam ko'rsatish harakatlari
	B1.02.3- Ish o'rnida ishchilarning xavfsiz harakatlanishini belgilash	Mehnat harakatlari:
		1. G'isht uzatish va terishda mehnatni muhofaza qilish va xavfsizlik texnikasi bo'yicha talablar va me'yorlar bilan ishlash
		4. Qorishma va g'ishtni uzatishda mehnatni muhofaza qilish
		5. G'isht uzatish va terishni boshlanishidan oldin lesa uskunalarining yaroqliligini tekshirish
		6. G'isht terish, ta'mirlash va tosh (kamen) konstruksiyalarni qayta tiklash ishlarini olib borish uchun ish joyi, uskunalar va materiallarni tayyorlash

		7. G'isht terish, ta'mirlash va tosh konstruksiyalarni qayta tiklash ishlarini bajarish uchun zarur bo'lgan shaxsiy himoya vositalarini qo'lqop, kaskalarni ishlatish ulardan to'g'ri foydalanish va yaroqliligini tekshirish
		8. Ishni boshlash uchun ish joyini tayyorlash va smena tugagandan so'ng mehnat muhofazasi xavfsizligi talablariga muvofiq ravishda ish joyini tozalash
		9. G'isht terish, ta'mirlash va tosh konstruksiyalarni qayta tiklashda qo'llaniladigan uskunalar, asbob-uskunalar va takelaj jihozlarining mavjudligi va yaroqliligini tekshirish
		10. G'isht va tosh qurilish ishlarini bajarish uchun ish joyini, uskunalarni va materiallarni tayyorlash
		Ko'nikmalar:
		Ishchi chizmalarni o'qish
		Mehnat muhofazasi talablariga muvofiq ish joyining xavfsizligini baholash
		G'isht terish, ta'mirlash va tosh konstruksiyalarni qayta tiklashda shaxsiy himoya vositalari tanlash
		G'isht terish, ta'mirlash va tosh konstruksiyalarni qayta tiklash bo'yicha smena vazifasiga muvofiq zarur asboblarni, uskunalar, jihozlar va materiallarni tanlash
		Yetarli yorug'lik yetmaydigan sharoitlarda ishlash uchun elektr asboblarni ulash va ish joyini yoritish maqsadida elektr ulagichlarining (elektr simyog'ining) yaroqliligini tekshirish
		Qurilish maydonida bo'lgan vaqtda mehnat muhofazasi, yong'in xavfsizligi va elektr xavfsizligi talablariga rioya qilish hamda g'isht terish ishlarini bajarish jarayonida ularni qo'llash
		Bilimlar:
		Shaxsiy himoya vositalarining ishlash tamoyillari va ulardan to'g'ri foydalanish qoidalari
		Mehnatni muhofazasi bo'yicha me'yoriy hujjatlar va qoidalari
		Xavfsizlik texnikasi bo'yicha me'yoriy hujjatlar va qoidalari
		Favqulodda vaziyatlarda ish joyida avariya bo'lganida jabrlangan shaxslarga birinchi yordam ko'rsatish qoidalari
		Qisht terish, ta'mirlash qayta tiklash jarayonida xavfsizlik qoidalari va tartiblari
		Og'ir uskunalar tizimlar bilan xavfsiz ishlash qoidalari
		G'isht terish, ta'mirlash va tosh konstruksiyalarni qayta tiklash ishlarini bajarish uchun ish joyini tayyorlashda resurslarni tejash va ishni samarali tashkil qilish talablari

		G'isht terish, ta'mirlash va tosh konstruksiyalarni qayta tiklash ishlarini olib borishda ish joyini tashkil qilishga qo'yiladigan talablari
		G'isht terish, ta'mirlash va tosh konstruksiyalarni qayta tiklash uchun zarur bo'lgan qurilish materiallari va buyumlari turlari
G'isht terish, ta'mirlash va tosh konstruksiyalarni qayta tiklash ishlarini bajarish uchun asboblari, uskunalari, jihozlar va qurilish materiallarini tayyorlash tartibi		
Ish joylarini yoritish me'yorlari		
Qurilish maydonida bo'lgan vaqtda mehnat muhofazasi, yong'in xavfsizligi va elektr xavfsizligi talablariga rioya qilish hamda g'isht terish, ta'mirlash va tosh konstruksiyalarni qayta tiklash jarayonida ularni qo'llash tartiblari		
B1.03.3- Devorlarni qurish, ta'mirlash va qayta tiklash ishlarini boshlashdan oldin tayyorgarlik ishlarini qilish	Mehnat harakatlari:	
	1. Qurilish, ta'mirlash va qayta tiklash ishlarini bajarish uchun kerak bo'lgan shaxsiy himoya vositalarining bor-yoqligi va to'g'ri ishlashini tekshirish	
	2. Devorni qurish, ta'mirlash yoki qayta tiklash ishlarini qilishdan oldin, ishchilar uchun zarur shaxsiy himoya vositalari — masalan, shlem, qo'lqop, ko'zoynak va boshqalar hammasining holati yaxshi ekanligi tekshirish	
	3. Devorlarini qo'rish, ta'mirlash va qayta tiklash ishlari uchun tayyorgarlik ishlarini bajarish	
	4. Devorning hozirgi holatini baholash (yoriqlar, namlik, eskirilgan qismlar va h.k.)	
	5. Devor quriladigan joydagi geologik va konstruktiv sharoitlarni o'rganish	
	6. Qurilish va ta'mirlash hajmini aniqlash.	
	7. Qurilishda zarur bo'ladigan suv va tok manbalari tayyor holda saqlash	
	Ko'nikmalar:	
	Qurilish asboblarini bilish va ulardan foydalanish	
	Loyiha va chizmalarni tushunish	
	Mehnat faoliyatiga kirishishdan oldin loyiha hujjatlari, chizmalar va texnik tavsiflarni o'qish	
	Qurilish rejasiga muvofiq ish yuritish	
	Qum, sement, tosh, blok, kirpich, ohak kabi materiallarni ajratish, sifatini aniqlash	
	Mavjud devorni yoki poydevorni tekshirib, ta'mirlash/tiklash kerak bo'lgan joylarni aniqlash	
	Shaxsiy himoya vositalaridan (kaska, ko'zoynak, qo'lqop, botinka) foydalanish	
	Qurilish qoidalari va xavfsizlik normalariga rioya qilish	
Bilimlar:		

		O'lchov ishlari devorning balandligi, eni, burchaklari aniqlash uchun o'lchov asboblaridan foydalanish qoidalari
		Qurilishda devor qurish qoidalari
		Asbob-uskunalarni ishlatish — masterok, bolg'a, nivelir, perforator kabi qurilish asboblaridan to'g'ri foydalanish texnologiyalari
		Eski devor holatini baholash — ta'mirlash yoki qayta tiklash uchun devorning yetishmovchilik qismlarini aniqlash usullari
		Xavfsizlik qoidalari — qurilish paytida o'zini va boshqalarni jarohatdan saqlash qoidalari
	Mas'uliyat va mustaqillik:	1. O'z harakatlari, ish natijalari va uchinchi shaxslarning harakatlari uchun javobgarlik
		2. Zarur bo'lganda, muammolarni hal qilish uchun mustaqil qarorlar qabul qilish
B2.02.3- G'isht terish ta'mirlash rekonstruksiya qilish materiallarni qabul qilishda ishchilarni xavfsiz harakatlanishini belgilash	B2.01.3- G'isht-tosh terishda ishlatiladigan materiallarni qabul qilish.	Mehnat harakatlari:
		1. G'isht terish, ta'mir va qayta tiklash uchun rastvor, g'isht tosh konstruksiyalarni tayyorlash
		2. Qurilish ishchi maydoni doirasida qurilish materiallari va buyumlarini tashish va saqlash qoidalari.
		3. G'isht terish, ta'mirlash va tosh konstruksiyalarni qayta tiklash jarayonidagi xavfli va zararli ishlab chiqarish
		4. G'isht terish, ta'mirlash va tosh konstruksiyalarni qayta tiklash ishlarini amalga oshirishda zarur bo'lgan shaxsiy himoya vositalari turlari va ulardan foydalanish qoidalari.
		5. Qurilish ishlari olib boriladigan hududda qurilish materiallarini saqlash usullari va joylarini tanlash.
		6. Ishlarni bajarish uchun zarur bo'lgan qurilish materiallari va buyumlarining sifati bilish.
		7. Qorishma solingan idishlar va g'isht hamda tosh joylashtirilgan takelaj jihozlari, inventar stroplar va ushlagich moslamalardan foydalanish.
		8. G'isht terish, ta'mirlash va tosh konstruksiyalarni qayta tiklash ishlarini bajarish uchun ish joyini tayyorlash.
		9. Qurilishda shartli belgilar chizmalarni bilish.
		10. Qurilish materiallari va buyumlarini saqlash sharoitlariga qo'yiladigan talablar.
		11. Asosiy turdagi takelaj jihozlari, stroplar va ushlagich moslamalar hamda ulardan foydalanish qoidalari.
		12. Takelaj ishlarini bajarishda ishlab chiqarish signalizatsiyasi tizimi.
13. G'isht terish, ta'mirlash va tosh konstruksiyalarni qayta tiklash jarayonida ishlab chiqarish sanitariyasi qoidalari.		

		14. Atrof-muhitni muhofaza qilish sohasidagi talablar.
		Ko'nikmalar:
		G'isht terish, ta'mirlash yoki qayta tiklashdan oldin ish joyini, asbob-uskunalarni va materiallarni tayyorlab qo'yish.
		Ishchi chizmalarni o'qish.
		Ish joyini tashkil etish xavfsizligini mehnat muhofazasi xavfsizligi talablari rioya qilish.
		Ish joyining ishlab chiqarish sanitariyasi qoidalari va talablariga mosligini baholash.
		G'isht terish tosh konstruksiyalarni qo'rish, ta'mirlash va qayta tiklash bo'yicha navbatdagi vazifaga hamda zararli va xavfli ishlab chiqarish omillariga qarab shaxsiy himoya vositalari va usullarini aniqlash.
		G'isht, tosh konstruksiyalarni qo'rish, ta'mirlash va qayta tiklash bo'yicha navbatdagi vazifaga muvofiq ravishda kerakli asbob-uskunalar, jihozlar va materiallarni tanlash.
		Bilimlar:
		G'isht tosh konstruksiyalarni qo'rish, ta'mirlash va rekonstruksiya qilish bo'yicha texnologik talablarni.
		G'isht terish, ta'mirlash va rekonstruksiya qilish uchun ish joyini tayyorlashda samarali ishlash va resurslarni tejashni
		G'isht terish tosh konstruksiyalarni ta'mirlash va rekonstruksiya qilish uchun kerakli qurilish materiallari va mahsulotlari turlari
		G'isht terish, ta'mirlash va rekonstruksiya qilish uchun asbob-uskunalar, jihozlar va qurilish materiallarini tayyorlash tartibi
		G'isht terish tosh konstruksiyalarni, ta'mirlash va rekonstruksiya qilishda ish joyini tashkil etishga qo'yilgan talablarni bilish
	B2.02.3- G'isht-toshdan devor terish	Mehnat harakatlari:
		1. G'isht-toshdan devor terish jarayoni
		2. G'isht-toshdan turli devorlarni terish jarayoni
		3. G'isht terish, ta'mir va rekonstruksiya qilish uchun qorishma (rastvor) tayyorlashni bajarish
		4. G'isht yoki toshdan devor terish mustahkam va xavfsiz qurilishni tashkil etish
		5. Qurilishni boshlashdan oldin, ish joyi tayyorlash, himoya vositalari bilan ta'minlash
		6. Devor terish uchun qorishma (rastvor) tayyorlash sement, qum va suv foydalanish
		7. Qorishma (rastvor) devorni mustahkamlash uchun qo'llaniladi va g'isht yoki toshni bir-biriga bog'lash jarayoni

		8. G'isht yoki toshning qator-qator teriladi joylashtirilishi. Har bir g'isht yoki tosh vertikal va gorizontal joylashtirishda lozim
		9. G'isht yoki toshlar orasida bir xil masofa saqlanishi lozim
		10. Qurilishda sement, qum va suvdan qurilish eritmasi qorishma (rastvor) tayyorlash
		11. G'isht-toshlarni terib qorishmani pastki qatlamga surtish (masterok bilan)
		12. G'ishtni yoki toshni bosib, tekis qo'yish
		13. Qiyshiq bo'lmasligi uchun daraja "uroven" bilan tekshirish
		Ko'nikmalar:
		Devor terishda g'isht yoki toshni to'g'ri va har tomonlama tekshirilgan holda joylashtirish
		G'isht va toshlarni terishning mustahkamligini, shaklini, o'lchamini va har birini to'g'ri joylashtirishini
		Qorishma (rastvor) tayyorlash va ishlatish (sement, qum va suv)ning to'g'ri tayyorlanishi, uning ishlash holatini tekshirish va g'ishtlar orasiga to'g'ri qo'yishi
		Qurilishning ko'rinishi devorning ko'rinishi, qatori va hajmi estetik jihatdan ham yoqimli va bir xil bo'lishi kerak
		Binoning tashqi ko'rinishi va dizayniga ahamiyat berish kerak
		G'isht va toshlarni to'g'ri va ko'rsatilgan ko'rinishga muvofiq ravishda chizmalar yoki loyihalarga asosan terish
		Devorlar o'rtasidagi oraliqlarni va tegishli o'lchamlarda qilish
		Har bir g'ishtning o'lchamini va ularning o'rtasidagi masofani aniqlash
		Devorning to'g'riligini tekshirish uchun maxsus asboblardan foydalanish
		Devor terishda ishlatilgan asboblari va uskunalarni to'g'ri va xavfsiz ishlatish g'isht terish uchun maxsus uskunalardan foydalanish
		Shaxsiy himoya vositalari shlem, ko'zoynak, qo'lqop va maxsus kiyimlarni ishlatish
		Ish joyida xavfsizlikni ta'minlash va ehtiyotkorlik bilan ishlash
		G'isht yoki toshlarni ko'tarish, tashish va joylashtirish
		Devor terishda qurilish talablari va texnika xavfsizligi normalariga amal qilishi
		Bilimlar:
		G'isht va tosh turlari materiallarini terish har birining aniq xususiyatlari (g'isht, keramik, beton yoki tabiiy toshlar) va qaysi holatlarda foydalanilishini bilish

		Sement, qum va suvdan to'g'ri qorishma tayyorlash uning quyuqligi mosligini bilish
		Turli xildagi toshlar va g'ishtlarning o'lchamlarini, shakllarini va o'ziga xosliklarini aniqlash
		Devor terishning har bir qatori to'g'ri joylashtirilishini va qatorlar orasida bir xil masofa saqlanishini bilish
		Devorning to'g'riligini tekshirish uchun suvli daraja yoki lazer yordamida vertikal va gorizont tekshirish
		Qorishma (rastvor) ning to'g'ri qo'yilishini va g'isht yoki tosh orasiga to'g'ri qo'yilishini, uning yakka tartibda bo'lishi
		Loyiha va chizmalarga ko'ra devor terish va ularning hajmini belgilash
		G'isht yoki toshlarning to'g'ri joylashishi uchun zarur texnik asboblarni ishlatish
		G'isht va toshdan devor terishda xavfsizlik qoidalarini bilish, shaxsiy himoya vositalarini ishlatish (shlem, qo'lqop, ko'zoynak va boshqa himoya vositalari) talablarini bilishi
		Ish joyi tozalash, asbob-uskunalarni to'g'ri joylashtirish va hududni xavfsiz holatda saqlash.
		Qurilishning barcha bosqichlarida xavfsizligi, ekologik va sanitariya talablariga rioya qilish
		G'isht va toshdan devor terishda mustahkamlik va xavfsizlikka oid belgilashgan maxsus qoidalarni bilish.
		Devorning o'lchamlari, qatorlarning aniqligi, g'ishtlar va toshlar o'rtasidagi oraliqlar va ixtiyoriy qatorlar orasidagi masofani bilishi.
		Devorlar va qurilish chizmalarini o'qish, ularga muvofiq harakat qilish.
	B2.03.3- G'isht-toshdan turli konstruksiyalarni terish	Mehnat harakatlari:
		1. Qurilish maydonini tozalash, xalaqit beradigan buyumlarni olib tashlash
		2. Asbob-uskunalarni (qo'l qurollari, o'lchov vositalari) belgilangan joyga joylashtirish.
		3. Shaxsiy himoya vositalarini kiyish (shlem, qo'lqop, ko'zoynak va h.k.).
		4. G'isht va toshlarni ishlashga tayyor holatda joylashtirish.
		5. Qorishma (rastvor) tayyorlash sement, qum va suvni aralashtirish.
		6. Tayyor materiallarni qulay joyda yig'ish.
7. Devor teriladigan chiziqni belgilash (razmetka qilish).		
8. Loyiha yoki chizmaga asosan o'lchovlar olish.		
9. Nivelir yoki suvli daraja bilan gorizontallik va vertikallikni tekshirish.		
10. G'isht terishda qorishma (rastvor)ni tekis va bir xil qalinlikda yoyish.		

		11. Birinchi qatorni aniq va to'g'ri terish (bu eng muhim bosqich).
		12. Har bir g'isht yoki toshni rastvor ustiga qo'yish va joyiga mustahkam tushirish.
		13. G'ishtlar orasidagi oraliqlarni bir xil saqlash.
		14. Yarim g'isht tosh kerak bo'lsa, uni maxsus qurol bilan kesib tayyorlash.
		15. Har bir qatorni ilgari terilgan qatoriga nisbatan chaplashtirib (perevyazka bilan) joylashtirish.
		16. Qorishma (rastvor)ni qator orasiga qo'yish va g'ishtlarni joylash.
		17. Har bir 2–3 qatorda vertikal va gorizontol holatni tekshirib turish.
		18. Qatorlar orasida ortiqcha chiqsa, uni olib tashlash.
		19. Asboblar bilan ishlayotganda ehtiyotkorlik zarur.
		20. Barcha harakatlar xavfsizlik qoidalariga muvofiq bajarilishi kerak.
		21. Yuqoridagi qatorlarda ishlayotganda balandlikdagi ish xavfsizligiga amal qilish shart.
		Ko'nikmalar:
		G'isht va toshlarni loyiha bo'yicha to'g'ri joylashtirish.
		Qatorlarni to'g'ri va bir xil balandlikda terish.
		Qavatlarni pyerevyazka usulida joylash.
		Qorishma (rastvor)ni tekis va bir xil qalinlikda surta olish.
		G'isht va toshni kerakli shakl va o'lchamga keltirish uchun kesish usullarini bilish.
		Qurilish chizmalarini o'qish va tushunish.
		Devorning gorizontol va vertikal holatini tekshirib, to'g'rilash.
		O'lchov vositalari bilan aniq hisob-kitob qilish (o'lchov lentasi, metr, nivelir va h.k.).
		Turli xil g'isht (keramik, beton) va tosh (granit, qumtosh)larning bilish.
		Qorishma (rastvor)ni to'g'ri tayyorlash va mo'ljalga qarab turini tanlash.
		Qaysi material qaysi konstruksiya uchun mos ekanini aniqlash.
		Ishni tizimli va rejali tashkil etish.
		Shaxsiy himoya vositalaridan foydalanish (shlem, qo'lqop, ko'zoynak, respirator).
		Balandlikda, tor joyda yoki og'ir sharoitda xavfsiz ishlashni bilish.
		Qatlamlar orasidagi xatolarni to'g'rilash va mustahkamlikni ta'minlash.
		Jamoadam ishlash va boshqa mutaxassislar bilan hamkorlik qilish.
		Ish joyini tartibli, toza va xavfsiz saqlash

		Bilimlar:
		Devor terishda ishlatiladigan asosiy qurollar chizg'ich, bolg'a, kirka va boshqalar.
		Qorishma (rastvor)lar (sement-qum qorishmasi, ohakli, glinali va boshqalar) va ularning tayyorlash usuli va qo'llanish sohasi.
		Asboblarning tuzilishi, vazifasi va to'g'ri ishlatish usuli.
		Asbob-uskunalarining ish holatini aniqlash va texnik xizmat ko'rsatish bilimlari.
		G'isht va tosh turlari (granit, qumtosh, ohaktosh) va ularni qayerda ishlatish mumkinligi.
		Qurilish loyihalarini (chertyojlarini) o'qish va ularga amal qilish.
		Devorning o'lchamlari, tartibi, konstruktiv yechimlarini tushunish.
		Loyihada ko'rsatilgan belgilari, belgilangan materiallar va texnologiyalarga amal qilish.
		Devor terishning bosqichma-bosqich texnologik jarayonlari.
		Qatorlarni to'g'ri terish, (perevyazka) usuli va mustahkamlikni ta'minlash usullari.
		Devorda eshik, oyna, arka, burchak va shunga o'xshash konstruksiyalarni to'g'ri tashkil qilish usullari.
		Devorning vertikal va gorizontal holatini saqlash qoidalari
		Qurilishda shaxsiy himoya vositalaridan foydalanish (shlem, ko'zoynak, qo'lqop, botinka va h.k.).
		Balandlikda ishlashda xavfsizlik qoidalari
		Ish joyini xavfsiz tashkil etish qoidalari.
		Asboblarni ishlatishda ehtiyotkorlik choralari.
		Ish joyini xavfsiz tashkil etish qoidalari.
	Mas'uliyat va mustaqillik:	1. O'z harakatlari, ish natijalari va uchinchi shaxslarning harakatlari uchun javobgarlik
		2. Zarur bo'lganda, muammolarni hal qilish uchun mustaqil qarorlar qabul qilish.
Texnik va/yoki texnologik talab		Qo'l asboblari, elektr asboblari, o'lchash va sinov uskunalari, yordamchi asboblari narvonlar, maxsus asboblari

Kasbning nomi:	Futerlovchi-g'isht teruvchi	
Mashg'ulot nomining kodi:	71130	
TMR bo'yicha malaka darajasi:	3	
Malakani baholashga qo'yiladigan talablar	Tavsiya etiladi	
Amaliy tajriba (ish staji)ga qo'yilgan talablar:	Kamida 1 yillik amaliy ish tajribasi Qurilish sohasida amaliy stajirovka	
Layoqatiga va shaxsiy kompetensiyalarga qo'yilgan talablar	18 yoshga to'lgan shaxslar ishlashga ruxsat etiladi. O'zbekiston Respublikasi qonunchiligida belgilangan tartibda majburiy dastlabki (ishga kirishda) va davriy tibbiy ko'rikdan (tekshiruvdan), shuningdek navbatdan tashqari tibbiy ko'rikdan (tekshiruvdan) o'tish. Ishlab chiqarish faoliyatiga xalaqit beradigan doimiy kasalliklar yoki nogironlikning mavjud emasligi. Mehnatni muhofaza qilish talablari bo'yicha o'qishda qatnashish va bilimlarini sinovdan o'tkazish, mehnatni muhofaza qilish bo'yicha yo'riqnomada qatnashish, ish joyida malaka oshirish va mustaqil ishlash uchun ruxsat olish. Xavfsizlik texnikasi talablari bo'yicha o'qish va bilimlarni sinovdan o'tkazish. Tegishli dasturga muvofiq yong'in xavfsizligi talablari va yong'in-texnik minimumi bo'yicha o'qish va bilimlarni sinovdan o'tkazish; Texnik ekspluatatsiya qoidalariga talablari bo'yicha o'qish va bilimlarni sinovdan o'tkazish; Tegishli nazariy va amaliy mashg'ulotlardan so'ng bilimlarni sinovdan o'tkazish; Belgilangan me'yorlar va talablarga muvofiq maxsus kiyim va boshqa shaxsiy himoya vositalaridan foydalanish qoidalariga rioya qilish; Balandlikda ishlar olib borilgan taqdirda balandlikda ishlashga ruxsatning mavjudligi;	
Ta'lim darajasiga qo'yilgan talablar:	Boshlang'ich professional ta'lim	
Norasmiy va informal ta'lim bilan bog'liqligi:	1)O'rta maxsus ta'lim 2)Umumiy o'rta ta'lim+norasmiy (informal) ta'lim yoki amaliy tajriba	
Kasbiy standartlar reyestrda mavjudligi:	-	
Kasbning boshqa mumkin bo'lgan nomlari:	-	
Boshqa kasblar bilan aloqadorligi:	TMR bo'yicha malaka darajasi:	Kasbning nomi:
Mehnat funksiyalarining tavsifi		
Kodi va nomi	Mehnat vazifalari	
	O'qitish natijalari	
	Mehnat harakatlari:	
	1. Ishchilarni yo'riqnomadan o'tkazish va vazifalarni belgilash	

D1.3 Ish o'rnini tashkil qilish ishchilarni yo'riqnomadan o'tkazish va texnika xavfsizligi va mehnat muhofazasini ta'minlash	D1.01.3 Ishlarni yo'riqnomadan o'tkazish va vazifalarni belgilash	2. Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi talablariga rioya qilish
		3. Yo'riqnomadan o'tganligi haqida jurnalda imzo quyish
		4. Ogohlantiruvchi belgilarni o'rnatish ("Xavfli hudud", "Kaska kiying" va h.k.)
		7. Kerakli joylarda futerovka maxsus izolyatsiya qatlamlarini qoplash
		8. Har kuni ish boshida asbob-uskunalarining holatini tekshirish
		9. Elektr asboblarini ishlatishda ularning izolyatsiyasini va yorqinligini tekshirish
		10. Yoritish va ventilyatsiya tizimlarini ta'minlash (agar yopiq hududda bo'lsa)
		11. Ish jarayonidagi xavfli joylar va harakatlar haqida yozma va og'zaki yo'riqnoma o'tish
		12. Terilgan futerovka qatlami mosligini tekshirish
		13. Noxush holatlarda zudlik bilan rahbarga xabar berish va xavfsizlik choralarini ko'rish
		14. Asbob-uskunalarni yig'ishtirish, ish joyini tozalash
		15. Har hafta texnika xavfsizligi bo'yicha profilaktik suhbatlar o'tkazish
		Ko'nikmalar:
		Futerlovchi-g'isht terishda xavfsiz ish sharoitini yaratish
		Mehnat vazifalariga to'g'ri yondashish va ishni to'g'ri tashkil etish
		Mutaxassislar (qurilish, texnik, muhandis) bilan hamkorlikda ishlash
		Balandlikda va tor joylarda ishlash uchun maxsus asboblardan foydalanish
		Baland joylarda va ichiga kirib ishlaydigan tor joylarda xavfsiz ishlash
		Yonish, qulash yoki haroratdan zararlanish xavflarini oldini olish
		Shaxsiy himoya vositalaridan foydalanish (issiqqa chidamli kiyim, qo'lqop, respirator va h.k.)
		Terilgan g'isht yoki futerovkaning tekisligi, izolyatsiyasi va mustahkamligini tekshirish
		Bilimlar:
		Futerli-g'isht terish tartibi
		Xavfsiz ish o'rnini yaratish bo'yicha talablar
		Futerlovchi-g'isht teruvchi issiqlikka chidamli materiallari
		Shamot, mullit, bazalt, magnezit, andaluzit va boshqa futerovka materiallarining turlari va xossalari

		Qorishma (rastvor)lar turlari va ularni tayyorlash tartibi
		Texnik chizmalar, konstruksiya sxemalarini o'qish va talqin qilish qoidalari
		Yuqori haroratdagi muhitda ishlash xavflarini tushunish
		Shaxsiy himoya vositalari: qo'lqop, issiqqa chidamli kiyim, nafas niqobi, ko'zoynak va h.k. bilan ishlash tartibi
		Balandlikda va yopiq joylarda ishlashda xavfsizlik qoidalari
		Futerovka devorlari qalinligi, burchaklar, izolyatsiya qatlamlari joylashuvi kabi ko'rsatmalari
	D1.02.3 Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi talablariga rioya qilish	Mehnat harakatlari:
		1. Balandlikda ishlashda mehnatni muhofaza qilish va xavfsizlik texnikasi talablari va me'yorlariga rioya qilish
		2. Balandlikda yoki tor joyda ishlashda mehnatni muhofaza qilish va xavfsizlik texnikasi talablari va me'yorlariga rioya qilish
		3. Balandlikda ishlashda qurilish kamari (straxovka) taqish
		4. Ish boshlashdan oldin uskuna yoki inshootning ichki qismini tekshirish va tayyorlash
		5. Issiqlikdan himoyalovchi maxsus kiyimda ishlash
		6. Futerlovchi-g'isht teruvchi yuqori haroratli muhitda ishlashda mehnat xavfsizligi qoidalari talablariga rioya etish
		7. Shaxsiy himoya vositalarining (SHHV) to'liqligini tekshirish
		9. Asbob-uskunalarni tekshirish
		11. Issiq detallarga tegmaslik, issiq havo va bug'dan himoya choralari ko'rish
		12. Yonuvchi moddalar (masalan, sham yoki issiq suv) bilan ishlayotganda yong'in xavfsizligiga rioya qilish
13. Yopiq joyda (pech ichi, mo'ri ichi) ishlayotganda kislorod yetishmasligiga qarshi nafas niqobi taqish		
14. Baland joyda ishlayotganda jips bog'lanish vositalari himoya belbog'laridan foydalanish		
15. Yuqori haroratli (1000°C gacha) muhitda ishlayotganda teridan himoya qiluvchi kiyimda bo'lish		
16. Asbob-uskunalarni yig'ishtirish, nosozlarini ajratib qo'yish		
17. Shaxsiy himoya vositalarini tozalash va alohida joyda saqlash		

		18 Ish joyini xavfsiz va toza holatda qoldirish
		20. Eski futerovkani demontaj qilish
		Ko'nikmalar:
		Futerovkada g'ishtlarni turli usullar bilan to'g'ri va mahkam terish (qatorli, shaxmat uslubi, aylanma shaklda)
		Texnik loyihalar, chertejlar va qurilish sxemalari bilan ishlash
		G'ishtlarni kerakli o'lcham va shaklga keltirib kesish va joylash
		Futerovka qatlamlarining qalinligi, shakli va o'rnatish
		Balandlikda va yopiq joylarda ishlash uchun xavfsiz ish uslubida ishlash
		Issiq muhitda ishlashda himoya vositalaridan foydalanish (qo'lqop, kiyim, ko'zoynak, nafas niqob)
		Yonish, issiqlik zarbasi, gazlanish xavfini oldini olish
		Terilgan futerovkada yoriq, egrilik, tekissizlikni aniqlash
		Sifatli terish uchun zarur bo'lgan o'lchov va tekshiruv usullarini qo'llash
		Mutaxassislar bilan jamoaviy ishlash (muhandis, ustalar)
		Asboblarni toza, xavfsiz va aniq ishlatish
		Bolg'a, shablon, keskich kabi qurollardan to'g'ri foydalanish
		Bilimlar:
		Xavfsiz ish o'rnini yaratish bo'yicha talablari
		Turli materiallarning ishlash harorati va foydalanish sharoitlari bo'yicha asosiy xususiyatlari
		Qorishma (rastvor)lar turlari, ularning tarkibi va tayyorlash texnologiyasi
		Texnik chizmalar va konstruksiya sxemalarini o'qish hamda talqin qilish asoslari
		Yuqori haroratli muhitda ishlash bilan bog'liq xavf omillari va ularning oldini olish choralarini
		Shaxsiy himoya vositalari (qo'lqop, issiqqa chidamli kiyim, nafas niqobi, ko'zoynak va boshqalar)dan foydalanish qoidalari
		Balandlikda va yopiq joylarda ishlashda mehnat xavfsizligi qoidalari
		Futerovka devorlari qalinligi, burchaklari, izolyatsiya qatlamlarining joylashuvi bo'yicha texnik talab va ko'rsatmalar
		Issiq muhitda, balandlikda yoki yopiq joyda ishlash xavflari

		Yonish, gaz chiqishi yoki qurilish buzilishi xavflarini oldini olish choralarini
	Mas'uliyat va mustaqillik:	1. Ish joyida mehnat muhofazasi qoidalariga qat'iy rioya qilish, o'zini va hamkasblarini ehtiyot qilish 2. Devorning yuk ko'taruvchi yoki to'suvchi bo'lishini aniqlab, nomaqbul buzishdan saqlanish
D2.3 Futerlovchi g'isht terish uchun materiallarni qabul qilish va samarali ishlatish	D2.01.3 Futerlovchi g'isht terish uchun materiallarni qabul qilish	Mehnat harakatlari:
		1. G'isht uchun yaroqli xom ashyolarni qabul qilish
		2. Qabul qilinayotgan futerlovchi g'ishtar sifatini tekshirish
		3. Futerlovchi-g'ishtar turlarga ajratish
		4. Qorishma (rastvor) ularni tayyorlash tartibi
		5. Futerlovchi g'ishtar qabul qilishda material turi va miqdorini aniqlash
		6. Transport vositalaridan futerlovchi g'ishtar kran, avtopogruzchik yordamida tushirish
		7. Futerlovchi g'ishtar turiga ko'ra ajratish (turi, o'lchami, shakli). omborxonaga joylashtirish
		8. Yoriqlar, buzilishlar, standart o'lchamlarga mosligini tekshirish
		9. G'ishtar qabul qilish sifati bir xil bo'lishi va standartlarga muvofiq bo'lishiga e'tibor berish
		10. Qancha g'isht kerak ekanligini aniq hisoblash, ishlatishdan oldin materiallarning ortiqcha ishlatilishini kamaytirish
		11. Yuklarning tashishida aniq reja va mexanik uskunalardan foydalanish. Har qanday noaniqliklar yoki shikastlanishlarning oldini olish
		12. G'ishtar hammasini bir martada to'g'ri joylashtirish, o'rnatish jarayonlarning to'g'ri qatori va me'yorga muvofiq bajarilishini ta'minlash
		Ko'nikmalar:
		Futerlovchi g'ishtar yaroqliligini sifatini tekshirish
		Futerlovchi g'isht xom ashyolarini qabul qilish
		Futerlovchi g'ishtar yaroqliligi sifatini tekshirish
		Shamot g'ishti, olovga chidamli glina va boshqa futerovka materiallarining tashqi ko'rinishi va sifatini tanib olish
		Yoriq, maydalanish, shakli buzilgan yoki namlangan g'ishtar ajratish
		Materiallarni turiga qarab, quyosh, yomg'ir va namlikdan himoya qilib to'g'ri saqlash
Olovga chidamli materiallarni quritish va zarurat bo'lganda ehtiyot choralarini ko'rish		
Bilimlar:		
Futerlovchi g'ishtar turlari va xossalari		
Terish uchun keltirilgan futerlovchi g'ishtar sifatini tekshirish tartibi		

		Qurilish va futerovka materiallar turlari
		Shamot g'ishti, magnezit, andaluzit, olovga chidamli glina kabi materiallarning xususiyatlari va ishlatish sohalari
		Har bir materialning issiqlikka chidamliligi va mexanik bardoshi
		Olovga chidamli sement va boshqa maxsus qurilish yelimlarining tarkibi
		Shaxsiy himoya vositalaridan to'g'ri foydalanish qoidalari
		Qurilish texnikasi bilan ishlashdagi xavfli holatlar va ularni bartaraf qilish choralari
		Ularning qotish vaqti, ishlash harorati va ishlatish usuli
		Mehnat muhofazasi qoidalariga rioya qilish
	D2.02.3 Futerlovchi g'isht terish ishlarini bajarish	Mehnat harakatlari:
		1. G'isht terishda loyihaviy reja va ish cherteglari asosida ishlash
		2. Qorishma (rastvor) ni tayyorlash
		3. Qorishma (rastvor)ni to'g'ri tekis surish, g'ishtlarni zarur shaklda joylashtirish
		4. G'isht qatlamlar orasidagi bo'shliqlarni to'ldirish va tekislash
		5. G'isht terishda qatorlarni to'g'ri terish, (perevyazka) usulini qo'llash
		6. G'ishtlarni kesish, formalash va joyiga tushirish
		7. Futerovka g'isht terish usullari: qatorli terish, (perevyazka), to'g'ri va aylanma devor terish
		8. Futerovka ishlarini bajarish g'isht terish harorat va bosimga chidamli devor yoki qoplama qatlamini terish
9. Kerakli joylarda izolyatsiya qatlamlarini qo'yish (masalan, keramzit, bazalt tola)		
10. G'ishtlar terilishi uchun tegishli yo'nalishlar, burchaklarni to'g'ri belgilash		
11. Turli shakl va o'lchamdagi futerovka g'ishtlarini joyiga ko'ra tanlash		
12. Futerovka g'isht terish loyiha asosida vertikal va gorizontal tekislikda to'g'ri joylashtirish		
13. G'ishtlar o'rtasidagi bo'shliqlar va ixchamlikni asosida terish		
14. G'ishtlarni maxsus issiqlikka chidamli eritma yoki maxsus qorishma bilan terish		
15. Eski futerovkani olib tashlash (agar kerak bo'lsa)		
16. Portlash yoki zaharli moddalarga qarshi ehtiyot choralari		

		17. Harorat yuqori bo'lgan muhitda ishlash uchun maxsus kiyimlar va himoya vositalaridan foydalanish
		18. Issiqlik izolyatsiya materiallarini joylash
		19. Teshiklar, ventilyatsiya kanallari uchun maxsus joylarni qoldirish
		20. Futerlovchi g'isht (ya'ni o'ta haroratli muhitda ishlaydigan pechlar va qurilmalarning ichki devorlarini qurish uchun ishlatiladigan g'isht) terish uchun materiallarni qabul qilish jarayonida mehnat harakatlari aniq va xavfsizlik qoidalariga muvofiq tashkil etilishi zarur
		21. Mehnat xavfsizligi qoidalariga muvofiq futerovkani mustahkamlash
		22. Futerlovchi g'isht terishda qo'lqop, ko'zoynak, kiyim-bosh majburiy bo'lib, ulardan foydalanish ishning xavfsiz va samarali foydalanish qoidalari bilish
		Ko'nikmalar:
		Futerovchi g'ishtlar yaroqliligini sifatini tekshirish
		G'isht turlarini tanish va farqlash futerovka g'isht turlarini ajratish
		G'isht terish texnologiyasi "Qatlam terish", "Zinama-zina", "Archa shakli" kabi usullar bo'yicha g'isht terish
		Qurilish va montaj uskunalaridan armatura, changli mashinalar, nivelir, ruletk va boshqa uskunalaridan to'g'ri foydalanish
		Issiqlik chidamli qoplamalar va eritmalarni tayyorlash va ishlatish
		Remont va demontaj qilishda eski futerovkani ehtiyotkorlik bilan olib tashlash
		Jarayonda shikast keltirmasdan yangi g'isht terish uchun yuzani tayyorlash
		Jamoada boshqa ustalar bilan muvofiqlashtirilgan holda ishlash
		Xavfsizlik qoidalariga qat'iy rioya qilish
		Ish joyida tozalik va tartibni saqlash
		Birgalikda og'ir yoki katta konstruksiyalarni ko'tarish va joylashtirish
		Bilimlar:
		Futerlovchi g'ishtlarning turlari va xossalarini
		Terish uchun keltirilgan futerlovchi g'ishtlarni sifatini tekshirish tartibi
		Qurilish va montaj ishlarida ruletk, nivelir, shtangensirkul kabi asboblardan foydalanish texnologiyalari

		Geometriya, burchaklar va radiuslar hisob-kitoblari
		Qurilish rasmlari va sxemalarini o'qish qoidalari
		Chizmalarda ko'rsatilgan o'lchamlar, materiallar va terish sxemalari
		Izolyatsiya materiallari turlari va qo'llash texnologiyasi
		G'isht terishda turli xil terish usullari: to'g'ri terish, zinama-zina, "archa" shaklida terish texnologiyasiga ko'ra bajarish qoidalari
		Issiq muhitda, yuqorida yoki tor joylarda ishlashda xavfsizlik choralari
		Deformatsiya va yoriqlarning oldini olish tartibi
		Kasbga mos kiyim, ko'zoynak, qo'lqop, nafas olish vositalari bilan ishlash qoidalari
		Shaxsiy himoya vositalaridan foydalanish qoidalari
		2. Zarur bo'lganda, muammolarni hal qilish uchun mustaqil qarorlar qabul qilish
Texnik va/yoki texnologik talab		Qo'l asboblari, elektr asboblari, o'lchash va sinov uskunalari, yordamchi asboblari narvonlar, maxsus asboblari

Kasbning nomi:	Izolyatsiyalovchi-g'isht teruvchi	
Mashg'ulot nomining kodi:	71240	
TMR bo'yicha malaka darajasi:	3	
Malakani baholashga qo'yiladigan talablar	Tavsiya etiladi	
Amaliy tajriba (ish staji)ga qo'yilgan talablar:	Izolyatsiyalovchi-g'isht terish bo'yicha 2 oydan kam bo'lmagan tajriba talab etiladi.	
Layoqatiga va shaxsiy kompetensiyalarga qo'yilgan talablar	18 yoshga to'lgan shaxslar ishlashga ruxsat etiladi. O'zbekiston Respublikasi qonunchiligida belgilangan tartibda majburiy dastlabki (ishga kirishda) va davriy tibbiy ko'rikdan (tekshiruvdan), shuningdek navbatdan tashqari tibbiy ko'rikdan (tekshiruvdan) o'tish. Ishlab chiqarish faoliyatiga xalaqit beradigan doimiy kasalliklar yoki nogironlikning mavjud emasligi. Mehnatni muhofaza qilish talablari bo'yicha o'qishda qatnashish va bilimlarini sinovdan o'tkazish, mehnatni muhofaza qilish bo'yicha yo'riqnomada qatnashish, ish joyida malaka oshirish va mustaqil ishlash uchun ruxsat olish. Xavfsizlik texnikasi talablari bo'yicha o'qish va bilimlarni sinovdan o'tkazish. Tegishli dasturga muvofiq yong'in xavfsizligi talablari va yong'in-texnik minimumi bo'yicha o'qish va bilimlarni sinovdan o'tkazish. Texnik ekspluatatsiya qoidalarini talablari bo'yicha o'qish va bilimlarni sinovdan o'tkazish. Tegishli nazariy va amaliy mashg'ulotlardan so'ng bilimlarni sinovdan o'tkazish. Belgilangan me'yorlar va talablarga muvofiq maxsus kiyim va boshqa shaxsiy himoya vositalaridan foydalanish qoidalariga rioya qilish. Balandlikda ishlar olib borilgan taqdirda balandlikda ishlashga ruxsatning mavjudligi.	
Ta'lim darajasiga qo'yilgan talablar:	Boshlang'ich professional ta'lim	
Norasmiy va informal ta'lim bilan bog'liqligi:	1)O'rta maxsus ta'lim 2)Umumiy o'rta ta'lim + norasmiy (informal) ta'lim yoki amaliy tajriba	
Kasbiy standartlar reyestrda mavjudligi:	-	
Kasbning boshqa mumkin bo'lgan nomlari:	-	
Boshqa kasblar bilan aloqadorligi:	TMR bo'yicha malaka darajasi:	Kasbning nomi:
Mehnat funksiyalarining tavsifi		
Kodi va nomi	Mehnat vazifalari	
	O'qitish natijalari	
	Mehnat harakatlari:	
	1. Ish joyini tayyorlash, zarur asbob-uskunalarini tayyorlash.	

E1.3- Korroziyaga qarshi himoya qoplamalari tizimlari yuzasini tozalash va tayyorlash bo'yicha ishlarni bajarish	E1.01.3- Korroziyaga qarshi himoya qoplamalari yuzasini tozalash bo'yicha oddiy va o'rta murakkablikdagi ishlar uchun materiallarni tayyorlash va izolyatsiyalovchi-g'isht terish ishlarini bajarish	2. Izolyatsiya qoplamalari samarali bo'lishi uchun konstruktsiya yuzasini tozalash, tayyorlash va zarur holatda ta'mirlash. 3. Izolyatsiyaning sifatini tekshirish va talablarga muvofiqligini ta'minlash. 4. Bino va inshootlar konstruktsiyalarining yuzasini izolyatsiyalash uchun maxsus materiallar (perxlorvinil yoki bitumli qoplamalar) tayyorlash va qo'llash. 5. Izolyatsiya qoplama materiallarini belgilangan texnologiyaga muvofiq ravishda qo'llash. 6. Barcha turdagi maxsus zamazkalar (qoplovchi moddalar), beton aralashmalari, bitum mastikalari va laklarni mexanik usulda tayyorlash. 7. Plitka va g'ishtlarni sifati va o'lchamiga qarab saralash. 8. Rulon materiallar yordamida vertikal va gorizontal yuzalarni yuqori tomondan yopish. 9. Metall yuzalarni kimyoviy tozalash. 10. Metall va beton yuzalarni bitumli laklar bilan qoplash. 11. Yuzalarni silikat yechimlari bilan bo'yash va shpaklyovka qilish. 12. Eski futerovkani yechib tashlash. 13. Oblitsovka, futerovka va bo'yash ishlari uchun yuzalarni tayyorlash 14. Tekis (ploskaya) yuzalarni kislotaga chidamli zamazkalarda plitka va boshqa materiallar bilan qoplash 15. Plitka, g'isht, keramik tosh va bloklar bilan tekis hamda har xil egiluvchan yuzalarni qoplash. 16. Turli fasonli keramik materiallar bilan yuzalarni qoplash 17. Barcha turdagi yuzalarni turli fasonli keramika, sement, bitumli mastika va organik smolalar asosida qoplash. 18. G'isht va katta o'lchamli keramik bloklardan minora uskunalari va tom qismlarini montaj qilish. 19. Noxush holatlarda zudlik bilan rahbarga xabar berish va xavfsizlik choralari ko'rish 16. Ish joyini ozoda qilish va xavfsiz holatga keltirish. 20. Asbob-uskunalar bilan ishlaganda hamda yuklarni ko'tarish, uzatishda mehnatni muhofaza qilish va texnika xavfsizligi qoidalariga rioya qilish.

	21. Shaxsiy himoya vositalaridan (SHHV) foydalanish – (kaska, qo‘lqop, rezina botinka, himoya ko‘zoynak)
	Ko‘nikmalar:
	Ish joyini belgilangan xavfsizlik talablariga muvofiq tayyorlash.
	Ishchi jarayonida asbob-uskunalardan xavfsiz foydalanish.
	Qo‘l va mexanik vositalar (shpatel, skrebok, щyotka va boshqa) bilan yuzani toza qilishni bilish.
	Qurilishda keng tarqalgan yuza tozalash usullarini loy va changni tozalash, kir, yog‘ va boshqa chiqindilarni ketkazishni amalga oshirish.
	Qurilishda o‘chirish vositalari, havo bosimi bilan ishlaydigan qurilmalardan (pnevmatik щyotkalar, turli xil apparatlari) oddiy darajada foydalanish.
	Yuzani tozalashda ishlatiladigan kimyoviy reagentlar va ularning xavfsizlik choralarini tushunish.
	Kimyoviy moddalarni qo‘llash va yuzani yuvish jarayonini amalga oshirish.
	Tozalash jarayonidan keyin yuzaning holatini vizual baholash, yoritish, yorug‘likda yoki maxsus asboblardan yordamida tekshirish.
	Korroziya, chirish, tozalanmagan qismlarni aniqlash.
	Tozalash jarayonida shaxsiy muhofaza vositalarini (qo‘lqop, niqob, ko‘zoynak va boshqalar) to‘g‘ri qo‘llash.
	Yuzani tozalashda ishlab chiqarish xavflaridan ogoh bo‘lish va ulardan saqlanish.
	Yuzani tozalash orqali korroziyaga qarshi qoplamalarni olish uchun zarur bo‘lgan tozalik darajasini ta‘minlash.
	Balandlikda va tor joylarda ishlash uchun maxsus asboblardan foydalanish
	Ish bajarishda texnika xavfsizligi talablariga rioya qilish
	Mehnat vazifalariga to‘g‘ri yondashish va ishni to‘g‘ri tashkil etish.
	Mutaxassislar (qurilish, texnik, muhandis) bilan hamkorlikda ishlash.
	Bilimlar:
	Qo‘l va mexanik (mexanizatsiyalashtirilgan) tozalash usullarini bilish – shpatel, metall

		shyotka, abraziv qog'oz va boshqalar qo'llash usullari
		Tozalash uchun ishlatiladigan abraziv moddalar (qum, metall zarrachalar va boshqalar) turlari va xususiyatlari.
		Turli metall va beton yuzalarning korroziyasi, chirish jarayoni va tozalash talablari.
		Kimyoviy moddalar (erituvchilar, neytralizatorlar)ning tarkibi, ta'siri va ular bilan ishlashda xavfsizlik qoidalari.
		Tozalash uchun ishlatiladigan moddalar (qum, metall zarrachalar va boshqalar) turlari va xossalari.
		Uskunalarni to'g'ri tanlash va tozalash maqsadida ularni samarali qo'llash tartibi
		Tozalashdan keyingi yuzaning vizual va asbob-uskuna orqali holatini baholash tartibi
		Xavfsiz ish o'rnini yaratish bo'yicha talablar
		Shaxsiy himoya vositalaridan foydalanish tartibi (ish kiyimi, qo'lqop, oyoq kiyim, ko'zoynak, kaska bilan ta'minlanganligi va h.k.).
	E1.02.3- Hajmi cheklangan oddiy va o'rta murakkablikdagi yuzalarga korroziyaga qarshi himoya qoplamalari tizimini qo'llash	Mehnat harakatlari:
		1. Yuzaning tayyorlashda yuzani kir, zang, yopishgan moddalardan tozalash.
		2. Zarur hollarda mexanik yoki kimyoviy usulda zangdan tozalash.
		3. Yuzaning quriqligini va tozaligini tekshirish.
		4. Korroziyaga qarshi maxsus grunt (modda) ni teng va yuqori sifatda surtish.
		5. Qoplama materiallarini (bitum, epoksid, poliuretan va h.k.) izolyatsiya materiallarini tayyorlash.
		6. Ishlatish vaqtida ularning saqlash va tayyorlash qoidalariga rioya qilish.
		7. Valik, cho'tka yoki maxsus uskunalar yordamida qoplamani yuzaga qo'llash.
		8. Qatlamlarni ko'rsatilgan soniyalar va vaqt ichida yopishtirish.
		9. Qoplama tegishli qalinlikda va jipsligini ta'minlash.
10. Olovga chidamli yoki kimyoviy moddalariga chidamli izolyatsiya g'ishtini terish.		
11. Qurilishda izolyatsiya maqsadida foydalaniladigan g'ishtlarni tegishli o'lchamda va holatda terish.		
12. G'ishtlarni tegishli holda yopishtirish uchun izolyatsiyalash materiallari bilan ishlash.		

		13. Korroziyaga qarshi himoya qoplamalarini qo'llash maqsadida yuzani tayyorlash bo'yicha yuqori darajadagi murakkab ishlarni bajarish
		14. Shovurlarni maxsus qoplamalar bilan to'ldirish. (agar kerak bo'lsa)
		15. Qoplama qalinligini tekshirish.
		16. Yoriqlar, ko'piklar, ajralishlar bor-yo'qligi sifatni nazorat qilish.
		17. Himoyalangan muhitda ventilyatsiya va yong'in xavfsizligi qoidalariga rioya qilish.
		18. Baland joyda ishlayotganda jips bog'lanish vositalari himoya belbog'laridan foydalanish
		19. Mehnat muhofaza qilish va xavfsizlik texnikasi talablari va me'yorlariga rioya qilish
		Ko'nikmalar:
		Yuzani tozalash, quritish va qoplama uchun tayyor holatga keltirish
		Qoplamalar turlari (bitum, epoksid, poliuretan va h.k.) qanday sharoitda ishlatiladi — shularni ajrata olishi.
		Valik, cho'tka, maxsus qurilmalar yordamida tegishli qalinlikda, tegishli qatlamlar bilan ishlash
		Izolyatsion g'ishtlarni loyihadagi talablar asosida to'g'ri va mustahkam terish.
		G'ishtlar orasidagi shovurlarni izolyatsion modda bilan to'ldirish, uning sifatini ta'minlash.
		Qoplama qalinligini tekshirishda qurilish chizmalari va talablarga muvofiq keluvchi qoplamani to'g'ri o'lchay olish.
		Yoriqlar, havo pufaklari, notekis yuza kabi nuqsonlarni ko'ra olish va to'g'rilash defektlarni aniqlash va bartaraf qilish
		Korroziyaga qarshi moddalarning inson organizmiga zararini tushunish
		Qoplamalarni surtishga mo'ljallangan valiklar, shpatel, aralashtiruvchi qurilmalarni to'g'ri qo'llash.
		Boshqa mutaxassislar (muhandislar, texnik ustalar nazoratchilar) bilan hamkorlikda ishlash.
		Balandlikda va yopiq joylarda ishlash uchun xavfsiz ish uslubini bilish.
		Mehnat xavfsizligi qoidalariga rioya qilish — shaxsiy himoya vositalaridan (qo'lqop, ko'zoynak, oyoq kiyim va h.k.) foydalanish
		Bilimlar:
		Qoplama qo'llashdan oldin yuzani mexanik, abraziv yoki kimyoviy usullar

	Qoplama surtish usullari (qo'l bilan yoki uskunalar yordamida), qoplama qalinligi, quritish vaqti va muhit sharoiti. Metall va beton yuzalarda korroziya qanday rivojlanadi, uning oqibatlari va oldini olish usullari Texnik chizmalar, konstruksiya sxemalarini o'qish va talqin qilish tartibi Izolyatsion g'ishtlarni markasi va sarfini aniqlash usullari. Izolyatsion g'ishtlarni kesish va arralash usullari. Izolyatsion g'ishtlarni terish tartibi Izolyatsiya g'ishti turlari va ularning xossalari (shamot, kislotaga chidamli, olovbardosh g'ishtlar). Bajarilgan ishlarning sifatiga qo'yiladigan talablar. Qorishma (rastvor)lar turlari va ularni tayyorlash tartibi. Issiq muhitda, balandlikda yoki yopiq joyda ishlash xavflari. Xavfsiz ish o'rnini yaratish bo'yicha talablar Balandlikda va yopiq joylarda ishlashda xavfsizlik qoidalari Shaxsiy himoya vositalari (qo'lqop, kaska, ko'zoynak va h.k.) bilan ishlash tartibi. Bitumli qoplamalar materiallarining turlari va xususiyatlari. Izolyatsion laklar, mastika va pastalar ularning kimyoviy bardoshligi, issiqlikka chidamliligi va qo'llanilishi qoidalari G'ishtlarni terishda turli (chokli, shaxmat, yarim burchakli) uslublar G'isht va izolyatsiya materiallari olovga, kimyoviy ta'sirga yoki sovuqqa chidamli qoplamalar va yopishtiruvchi eritmalar va ularning xususiyatlari Qoplama sistemalarining texnologiyalik kartasi va texnika talablari Qoplama qalinligini o'lchash, sifatli terish va shovur to'ldirishning texnik ko'rsatkichlari. Defektlarni aniqlash: yoriqlar, ajralish, havo pufaklari kabi nuqsonlar Shaxsiy himoya vositalari (ish kiyimi, qo'lqop, oyoq kiyim, ko'zoynak, nafas niqobi, kaska, respirator va h.k.)
	Mas'uliyat va mustaqillik: 1. Korroziyaga qarshi qoplama materiallarini texnologik yo'riqnomalarga muvofiq tayyorlash va qo'llash

		2. Ish jarayonida mehnat muhofazasi, texnika va yong'in xavfsizligi qoidalariga qat'iy amal qilish
		3. Yuzaning holatini baholash, uni tozalash, silliqlash va qoplama uchun tayyorlash ishlarini belgilangan tartibda amalga oshirish
E2.3- Konstruksiyalar va inshootlarni izolyatsiyalash, ularni ta'mirlash va almashtirish ishlarini bajarish	E2.01.3- Izolyatsiya ishlarini qo'l bilan va mexanizatsiyalashtirilgan usulda bajarish	Mehnat harakatlari:
		1. Qo'l bilan ish joyini tozalash va tayyorlash (beton, metall, devor, quvur va boshqalar).
		2. Izolyatsiya materiallarini (plita, rulon, mastika va h.k.) o'lchamga ko'ra kesish
		3. Qo'lda yopishqoq moddalarni tayyorlash (mastika, qoplama va boshqa).
		4. Qo'lda izolyatsiya materialini yuzaga joylash va bosish.
		5. Rulonli izolyatsiya materialini yo'naltirish va yopish.
		6. Qoplama materiallarini qo'lda bosim bilan mustahkamlash.
		7. Ulam joylarini qo'lda pichoq, molga yordamida birlashtirish.
		8. Izolyatsiyalangan yuzalarni tekshirish va nosozliklarni tuzatish.
		9. Kichik hajmdagi izolyatsiya qismlarini qayta o'lchash va qayta o'rnatish.
		10. Mexanizatsiyalashtirilgan usulda elektr qaychi yoki pichoqlar bilan izolyatsiya materialini tez va aniq kesish.
		11. Mexanik yopishqoq materiallar qo'llash qurilmalari bilan mastika surtish.
		12. Gaz yoki havo yordamida yopishishini ta'minlovchi qurilmalardan foydalanish (fenlar, qizitish uskunalari).
		13. Izolyatsiya materiallarini avtomat mashinalar yordamida o'rnatish.
		14. Podyomnik, kran yoki manipulyatorlar yordamida og'ir izolyatsiya modullarini ko'tarish va joylashtirish.
		15. Yuzani tayyorlash uchun mexanik shlifovkalagichlardan foydalanish.
		16. Shaxsiy himoya vositalaridan (ish kiyimi, qo'lqop, oyoq kiyim, ko'zoynak, nafas niqobi va h.k.) bilan ta'minlanganligi.
		Ko'nikmalar:
		Qo'l bilan bajariladigan molga, pichoq, shpatel, metr, cho'tka va boshqa qo'l asboblardan to'g'ri foydalanish.
		Asboblarni ehtiyotkorlik bilan saqlash va ularni to'g'ri foydalanish.

		Turli izolyatsiya materiallarini (shisha paxta, mineral plita, rulonli materiallar, mastika va h.k.) ajrata olish bilish va ularga mos ish usulini tanlash.
		Izolyatsiya materiallarini to'g'ri o'lchash, kesish va joylash.
		Izolyatsiyalanadigan yuzani tozalash, xususan, changi va yog'lardan tozalash.
		Balandlikda, tor joylarda va turli ob-havo sharoitida ishlash qobiliyati.
		Uzoq vaqt davomida takroriy harakatlarni bajara olish.
		Mexanik uskunalarda kley surtuvchi mashinalar, fenlar, mexanik qaychilar bilan ishlash.
		Mexanizatsiyalashtirilgan uskunalardan foydalanish uskunalarini sozlash, tekshirish va ular bilan xavfsiz ishlash usullarini bilish.
		Elektr, gaz, bosim ostidagi uskunalar bilan ishlashda xavfsizlik choralarini ko'rish
		Shaxsiy himoya vositalaridan (ish kiyimi, qo'lqop, oyoq kiyim, ko'zoynak, nafas niqobi va h.k.) to'g'ri foydalanish.
		Asbob uskunalarining ishlash holatini kuzatish, nosozlikni erta aniqlash va diagnostika qilish.
		Kichik texnik ta'mirlash ishlarini amalga oshira olish.
		Kerakli miqdorda material va asboblarni tayyorlash.
		Yo'riqnoma bilan tanishish va jurnalga imzo qo'yib tasdiqlash.
		Jamoa bilan boshqa ustalar, muhandislar va nazoratchilar bilan hamkorlikda ishlash.
		Bilimlar:
		G'isht, bloklar, sement, yer osti va yer usti izolyatsiya materiallari (penopo-listirol, mineral paxta, penobeton va boshqalar) xususiyatlarini bilish.
		Izolyatsiya materiallarining qo'llanilish sohalari va uzoq muddatli samaradorligi haqida tushuncha.
		Issiqlik, sovuqlik, ovoz va namlikdan himoya qilishdagi turli izolyatsiya turlari.
		Qatlamli devor tizimlarida izolyatsiya qo'llash qoidalari.
		Arxitektura va konstruksiyaviy chizmalarni tushunish va ular asosida ish bajara olish.
		Xavfsizlik texnikasi qoidalar rioya etish.

		Mexanizatsiyalashtirilgan uskunalar g'isht qo'yish uchun mo'ljallangan maxsus mexanizmlar, liftlar, mikserlar, izolyatsiya moslamalari bilan ishlash foydalanish qoidalari Qo'l bilan turli usullarda (burchakli, to'g'ri, ip bilan, gorizonta va vertikal shovlar bilan) g'isht terishni bilish. Izolyatsion materiallarni burchak, devor, tom, pol kabi joylarga to'g'ri o'rnatishni bilish. Maxsus kley yoki mexanik bog'lovchi vositalar bilan o'rnatish texnikasi. G'isht qo'yuvchi stanoklar, pichoqli uskunalar, izolyatsiya cho'zuvchi yoki quritish qurilmalari bilan ishlash. Xavfsizlik texnikasi va mehnat muhofazasi qoidalariga rioya qilish. Balandlikda ishlash qoidalari. Elektr qurilmalar bilan ishlashda ehtiyot choralari. Shaxsiy himoya vositalari (kaska, qo'lqop, ko'zoynak, maska va b.)dan to'g'ri foydalanish.
	E2.02.3- Izolyatsiyani ta'mirlash va almashtirish bo'yicha ishlarini bajarish	Mehnat harakatlari: Ishga tayyorgarlik bo'yicha ish joyini tekshirish, xavfsizlik talablarini ta'minlash. Kerakli qurol-asboblarni (bolg'a, kelma, kirka, uroven, shpatel, loy tayyorlash idishlari) va materiallarni (qurilish g'ishti, izolyatsiya materiallari, yopishtiruvchi qo'shimchalar) tayyorlash. Ish joyini tozalash — eski g'ishtlar, chang, qoplamalarni olib tashlash. Eski izolyatsiyalovchi g'ishtlarni ehtiyotkorlik bilan urib, chiqarib olish. Yaroqli izolyatsiya g'ishtlarini demontaj qilish. Chiqarilgan materiallarni saralash (qayta ishlatish mumkin bo'lgan). Ish joyini tozalash. Qum-sement yoki maxsus terish aralashmasida qoplamalarni tayyorlash (agar texnologik talab bo'lsa, maxsus qoplamalar — shamot, kislotaga chidamli aralashma va h.k.). G'ishtlarni qatoriga qarab to'g'ri terish (odatda romb, shaxmat, yoki qavatli usulda). Har bir g'ishtni (izolyatsiyalovchi) tekis va to'g'ri o'rnatish, aralashmani to'g'ri qo'llash. Uroven va shtangensirkul bilan to'g'rilikni nazorat qilish. G'ishtlar orasidagi bo'shliqlarni to'ldirish.

		Himoya qoplamalarini o'rnatish (agar zarur bo'lsa).
		Shaxsiy himoya vositalaridan foydalanish: qo'lqop, ko'zoynak, nimcha, niqob.
		Balandlikda ishlaganda texnika xavfsizligi talablarga rioya qilish.
		Ish vaqtida havo ventilyatsiyasini ta'minlash (ayniqsa pechlarda ishlanayotganda).
		Elektr uskunalari to'g'ri va xavfsiz ishlaganda xavfsizlik va texnika qoidalariga rioya qilish.
	Mas'uliyat va mustaqillik:	1. Ish joyida mehnat muhofazasi qoidalariga qat'iy rioya qilish, o'zini va hamkasblarini ehtiyot qilish.
		2. Balandlikda ishlashda tushishdan saqlovchi vositalar (belbog', tor) talab qilish.
Texnik va/yoki texnologik talab		Qo'l asboblari, elektr asboblari, o'lchash va sinov uskunalari, yordamchi asboblari narvonlar, maxsus asboblari.

V. Kasbiy standartning texnik ma'lumotlari

5.1. Kasbiy standartning rekvizitlari

1.	Kasbiy malakalarni rivojlantirish bo'yicha tarmoq kengashining tasdiqlash hujjatlari:	Qurilish, uy-joy kommunal xo'jaligi va qurilish materiallari sanoati sohalarida kasbiy malakalarni rivojlantirish bo'yicha tarmoq kengashining 2026-yil 26-yanvardagi 3-son bayoni
2.	Milliy malaka tizimini rivojlantirish institutining xulosasi:	KS-0030-son xulosa, 03.02.2026
3.	Kasbiy standart talqini va ishlab chiqilgan sanasi:	1.0-talqin, 30.01.2026
4.	Taxminiy qayta ko'rib chiqish sanasi:	29.01.2031

5.2. Kasbiy standartni ishlab chiqishga mas'ul tashkilot

Qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirligi

(tashkilot nomi)

Vazir o'rinbosari

D.Adilov

(rahbarning lavozimi, imzosi va F.I.O)

5.3 Kasbiy standartni ishlab chiqishda ishtirok etgan tashkilot (korxonalar)lar to'g'risida ma'lumot

T/r	Ishlab chiquvchilar to'g'risida ma'lumot	
	Ish joyi va lavozimi	Familiyasi, ismi, otasining ismi
1	Qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirligi hukumat topshiriqlari ijrosini ta'minlash bo'limi bosh mutaxassisi	Normatov Sh.
2	Toshkent arxitektura-qurilish universiteti professori	Xabibullayev Sh.
3	Samarqand davlat arxitektura-qurilish universiteti professori	Maxmatkulov T.
4	Olmaliq qurilish va kommunal xo'jaligi texnikumi o'qituvchisi	Jo'rayev I.
5	Qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirligi tarmoq kengashi kotibi	Iskandarov N.
6	"TREST-12" AJ 2-MKK bosh muhandisi	Najmiddinov J
7	"United-building" MCHJ bosh direktori	Shahriddinov O.
8	"Murad Buildings" MCHJ kadrlar bo'limi boshlig'i	Alimov M.
9	"Add-estates" MCHJ kadrlar bo'limi boshlig'i	Saydaliyeva B.

**QURILISH, UY-JOY KOMMUNAL XO‘JALIGI VA QURILISH
MATERIALLARI SANOATI SOHALARIDA KASBIY MALAKALARNI
RIVOJLANTIRISH BO‘YICHA TARMOQ KENGASHI**

**KASBIY STANDART
QURILISHDA G‘ISHT-TOSH TERUVCHILAR**